

Leto XVIII. Štev. 270
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska
BORBA
PRAVICA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1944 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

»Jugoslovanska vlada želi, da bi se čimprej
začela konferenca o tržaškem vprašanju«

je izjavil dr. Aleš Bebler v razgovoru z diplomatskim urednikom Tanjuga

Beograd, 26. okt. (Tanjug). —
Državni podtajnik za zunanje
zadeve dr. Aleš Bebler je danes
diplomatskemu uredniku Tanju-
ga odgovoril na nekaj vprašanj
v zvezi s položajem okrog trža-
škega vprašanja.

Na vprašanje, ali je bila jugo-
slovanska vlada uradno obve-
ščena o predlogu italijanske
vlade glede umika enot z jugo-
slovansko-italijanske meje, je
dr. Bebler odgovoril, da jugo-
slovanska vlada ni prejela nobene-
ga uradnega sporočila o ka-
kršnemkoli italijanskem predlo-
gu, ki bi se nanašal na umik
enot. Takšnega predloga ni jugo-
slovanska vlada prejela niti od
italijanske vlade niti od vlad
ZDA, Velike Britanije in Fran-
cije, katerim so baje italijanski
predlog uradno sporočili.

»Za vlado FLRJ potemtakem
obstaja edinole izjava predstavnika
zunanjega ministrstva, o
kateri so poročale tuje časnikar-
ske agencije, ne pa predlog.« je
dejal dr. Bebler.

Na vprašanje, kaj sodi o iz-
javi predstavnika italijanskega
zunanjega ministrstva, je dr. Aleš
Bebler odgovoril, da je ta izjava
»tako splošna in nekonkretna, da
je o njej težavno razpravljati,
ker v njej niti ni omenjeno, ka-
ko daleč od meje bi naj umak-
nili enote.« »Če gre za to, da bi
umaknili enote samo tako daleč,
da bi preprečili obmejne inci-
dente,« je izjavil dr. Bebler, »po-
tem je takšen predlog popolno-
ma neumestnen, Edino italijanske
enote so se, in sicer še v avgustu,
toliko približale meji, da so pov-
zročile obmejne incidente. Ko
so po 8. oktobru postali nujni ne-
kateri varnostni ukrepi, jugoslo-
vanske enote niso prišle na me-
jo samo in niso povzročile nobe-
nega incidenta. Znano je, da
italijanska vlada ni imela povoda
za očitke glede tega, medtem
ko je jugoslovanska vlada bila
prisiljena uradno protestirati za-
radi incidentov in pogostih kršit-
ev jugoslovanskega zračnega
prostora po italijanskih oborožen-
ih silah. Če gre potemtakem po

izjavi predstavnika italijanskega
zunanjega ministrstva za takšne
vrste umik, potem ga lahko ita-
lijanska vojska sama izvede in
tako pokaže dobro voljo, da ho-
če zmanjšati napetost na jugo-
slovansko-italijanski meji.«

Na vprašanje, kakšno bi bilo
stališče jugoslovanske vlade do
italijanskega predloga o »upo-
stavljenju stanja, kakršno je na
meji bilo pred zadnjo krizo gле-
de Trsta«, kot o tem poročajo
časnikarske agencije, je dr. Bebler
odgovoril, da v takšnem primeru
nastane vprašanje, kako
doseči položaj, ki bo omogočil
takšen umik.

»Jugoslovanski varnostni ukre-
pi,« je poudaril dr. Aleš Bebler,
»so bili sprejeti po anglo-ame-
riškem sklepu z dne 8. oktobra,
s katerim je bila ustvarjena
grožnja, da bo prišlo do italijans-
kega napadalnega dejanja proti
coni A STO. Iz tega izvira, in to
lahko domnevamo, da bi se za
italijanskim dozdavnim predlogom
lahko skrivala želja, da bi upo-
stavili takšen položaj, ki bi Itali-
ji olajšal vdor v cono A STO,
ker Jugoslavija tako sploh ne bi
bila pripravljena, da bi se tak-
šnemu napadalnemu dejanju po-
stavila po robu.«

»No, preden bi mogli izreči
določeno sodbo o tem, bi se mor-
ali seznaniti s predlogom, ki,
kakor smo dejali, še ni prispel
v Beograd.«

Zatem je dr. Aleš Bebler od-
govoril na vprašanje o tem, na
kakšen način bi bilo moč v se-
danjem trenutku po mnenju jugo-
slovanske vlade zmanjšati napo-
stnost na jugoslovansko-italijans-
ki meji, ki je nastala spričo
anglo-ameriškega sklepa z dne
8. oktobra, kakor tudi poprejšnje-
ga kopičenja italijanskih enot na
meji proti Jugoslaviji.

Državni podtajnik za zunanje
zadeve je vnovič poudaril, da si
jugoslovanska vlada želi zmanj-
šanja napetosti na tržaškem po-
ročju in da je zato predlagala,
naj bi se konferenca o tržaškem
vprašanju, ki bi obravnavala se-
danji položaj, čimprej začela.

»Jugoslavija ja prav tako pri-
pravljena,« je izjavil dr. Bebler,
»da tudi pred začetkom te kon-
ference prouči vse možnosti za
zmanjšanje napetosti. Toda ključ
za rešitev tako tržaškega vpra-
šanja sploh, kakor tudi zmanj-
šanja trenutne napetosti, je v
Rimu, ne pa v Beogradu. Tisti,

ki imajo ta ključ, bi ga morali
uporabiti tako, da bi z njim odk-
lenili vrata rešitvi tržaškega
vprašanja in zmanjšanju napetih
odnosov med obema državama,
ne pa da dajejo na propagandni
učinek preračunane izjave. Čas
zahteva dejanj, ne pa besed,« je
pripomnil dr. Aleš Bebler.

Na koncu intervjuja z diplo-
matskim urednikom »Tanjuga«
je dr. Aleš Bebler izjavil, da se
Jugoslavija še vedno nadeja, da
bo prišlo do konference o trža-
škem vprašanju, in sicer takšne,
kakršno je predlagala.

»Imamo razloge, da domne-
vamo, da jugoslovansko stališče
o sklicanju konference, glede ka-
tere ne bi vnaprej prejeli določil
stališč o poteku razgovorov, do-
biva čedalje večjo podporo,« je
zaključil državni podtajnik za
zunanje zadeve dr. Aleš Bebler.

Čestitke predsednika Tita
iranskemu šahu

Beograd, 26. okt. (Tanjug). Ob
iranskem narodnem prazniku je
predsednik republike Josip Broz-
Tito iranskemu šahu Rizi Pahle-
viju svoje čestitke.

Jugoslovanska delegacija pred sejo komiteja Generalne skupščine OZN

LONDONSKI TISK OBJAVLJA IZVLEČKE IZ ČLANKA
TOVARIŠA KARDELJA IN GOVOROV TOV. RANKOVIČA
IN DJILASA

(Od stalnega dopisnika »Borbe«.)

Popoldne se bodo začeli v Foreign Office med britanskimi in ameriški predstavniki razgovori o Trstu. Amerikance bo zastopal Homer Baynton. Foreign Office se je omejil samo na ugotovitve, da takšni razgovori bodo, odklanja pa odgovor na vprašanje, ali bo v teh razgovorih sodeloval tudi kak zastopnik Francije.

Vodilni politični dnevniki so objavili izvlečke iz članka podpredsednika Kardelja v »Borbi«. In poudarili zlasti njegovo pripombo, da bi se atlantski pakt kompromitiral, če bi popustil italijanskemu izsiljevanju. V vesti o

govoru tov. Djilasa v Titogradu je »Daily Telegraph« poudaril njegovo ugotovitev, da je po anglo-ameriškem sklepu možnost sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo manjša kot kdajkoli popreje.

Govor tov. Rankoviča, zlasti njegova pripomba, da bodo jugoslovanske enote vkorakale v cono A celo v primeru, če bodo Italijani prevzeli »samo« civilno upravo, ne glede na to, ali bodo vkorakale tudi njihove enote, je povzročila živahne komentarje v političnih in novinarskih krogih. Na tiskovni konferenci v Foreign Office se je nekaj vprašanj nanašalo na ta del Rankovičevega govora. Toda predstavniki Foreign Officea ga ni hotel komentirati, češ da njegova ustanova ni prejela uradnega in popolnega besedila govora.

Italijanski predlog o umiku enot osem milj od meje so objavili londonski časniki brez komentarja. Vendar ga je Times v naslovu označil kot »pomirljiv korak«.

»No, preden bi mogli izreči določeno sodbo o tem, bi se morali seznaniti s predlogom, ki, kakor smo dejali, še ni prispel v Beograd.«

Zatem je dr. Aleš Bebler odgovoril na vprašanje o tem, na kakšen način bi bilo moč v sedanjem trenutku po mnenju jugoslovanske vlade zmanjšati napetost na jugoslovansko-italijanski meji, ki je nastala spričo anglo-ameriškega sklepa z dne 8. oktobra, kakor tudi poprejšnjega kopičenja italijanskih enot na meji proti Jugoslaviji.

Državni podtajnik za zunanje zadeve je vnovič poudaril, da si jugoslovanska vlada želi zmanjšanja napetosti na tržaškem poročju in da je zato predlagala, naj bi se konferenca o tržaškem vprašanju, ki bi obravnavala sedanji položaj, čimprej začela.

»Jugoslavija ja prav tako pripravljena,« je izjavil dr. Bebler, »da tudi pred začetkom te konference prouči vse možnosti za zmanjšanje napetosti. Toda ključ za rešitev tako tržaškega vprašanja sploh, kakor tudi zmanjšanja trenutne napetosti, je v Rimu, ne pa v Beogradu. Tisti,

IZJAVA KOČE POPOVIČA PRED ODHODOM IZ NEW YORKA

Novi italijanski predlog pomeni sabotiranje
konference prizadetih strank

New York, 26. okt. (Tanjug)
»Novi, baje konstruktivni ita-
lijanski predlog, kolikor je samo
italijanski, pomeni spodkopava-
nje in sabotiranje konference
prizadetih strank,« je dejal pred
odhodom iz New Yorka državni
tajnik za zunanje zadeve Koča
Popović, ki se je poldrugi mesec
mudil v ZDA kot vodja jugoslo-
vanske delegacije na VIII. zase-
danju Generalne skupščine OZN.
Koča Popović je večer popoldne
zapustil New York in odpotoval
skozí Pariz v Jugoslavijo.

V svoji izjavi predstavnikom
jugoslovanskega tiska je Koča
Popović zadel:
»Vsako dejansko sabotersko
pobudo Italije napihujejo, med-
tem ko so glede jugoslovanskih
stališč uveljavljali pravo zaroto
molčanja. Jugoslavija je dala po-
budo za konferenco. Če do kon-

ference ne bo prišlo, Jugoslavija
ne bo za to odgovorna. Za takšno
konferenco niso potrebni nobeni
drugi pogoji kot pripravljenost
na razgovore. Če bi pokazali mi-
nimalno voljo za rešitev sedanja
položaja, pa tudi samega tržaškega
vprašanja, potem bi bilo jasno,
kaj je potrebno. S postavljanjem
novih pogojev kaže-
jo, da za to nimajo volje. To so
manevri, ki vsekakor niso čisti.«

Jugoslovanski državni tajnik
je poudaril, da bi bilo nedopust-
no dovoliti, da bi se zgodovina
ponovila, tista zgodovina, v kateri
je italijanska ekspanzija nepre-
stano težila proti Balkanu.
»Če je ne bi zadržali danes,« je
pripomnil Koča Popović, »bi bilo
jutri prepozno. Če uporabimo
evropske argumente, potem so
pravice in potrebe Jugoslovanov
in tržaškega prebivalstva takšne,
da bi bila kakršna koli podpora
italijanskemu imperializmu skraj-
no nevarna.«

»Ko išče potrebno razumeva-
nje od zahodnih velesil, ki so za-
pletene v to vprašanje, zlasti od
vlade ZDA,« je nadaljeval Koča
Popović, »ima jugoslovanska vlada
v mislih ravnanje, ki bo primer-
no med drugim tudi takšnim
izjavam kot je Dullesova z dne
24. oktobra pred forumom časnika
»New York Herald Tribune«.
Mi ne bomo poskušali napraviti
iz Washingtona mesto, iz katerega
izsiljujejo sklepe... Naš na-

čin življenja mora biti zgrajen
na privolitvi... Svobodno zdru-
ževanje je edini dostojni način
življenja tako narodnega kot
mednarodnega.«

Nadalje je državni tajnik
omelil avstrijske interese v Trstu.
Pripomnil je, da bi potreba
tržaškega zaledja, kamor sodi
v širšem smislu tudi Avstrija,
bil najprimernejši jugoslovanski
predlog o internacionalizaciji
Trsta.

O svojih vtisih z zasedanja
Generalne skupščine je tovariš
Koča Pović dejal, da le-to očitno
poteka v vzdušju, ki ga narekuje
sedanji neposredni mednarodni
položaj in določena sredstva, s
katerimi hočejo ta položaj zdaj
reševati. Izmed političnih vpra-
šanj, o katerih je razpravljala
OZN, je zaključil Koča Popović,
doslej na nobeno ni bil dan kak
nov odgovor, kaka izvirna rešite-
v, vse pa, kar čaka na rešitev,
rešujejo izven OZN. To samo na
sebi ni nujno, da je slabo, kolikor
ne bi pomislilo zamenjavanja
Generalne skupščine oziroma
OZN in njenega dela s takšno
dejavnostjo. Toda v takšnem re-
ševanju je tudi nevarnost, da bi ga
prizaklali kot baje učinkovitejšo
od Združenih narodov. Za vse
tisto, za kar so pogoji, da bi lahko
rešili, a ne rešimo, niso krivi niti
Združeni narodi niti njihova
»parlamentarna oblika«, marveč
odnosi med velesilami in politika,
ki jo uveljavljajo.

Nova tristranska formula za tržaški problem?

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Pariz, 26. oktobra
V Parizu menijo, da bo ta te-
den glede tržaškega vprašanja
odločen. To dokazuje med drugim
tudi sedanja zelo živahna
diplomatska dejavnost zahodnih
držav. V tem smislu tolmačijo
tudi razgovor, ki ga je imel
dne v Parizu George Bidault z
jugoslovanskim veleposlanikom
Srdjanom Pricom ter razgovori
dr. Aleša Beblerja s francoskim
veleposlanikom v Beogradu Philip-
pom Bandetom.

Po mnenju pariških opazoval-
cev predlagajo tri zahodne države
kot izhodišče v iskanju izhoda
iz tržaške krize sledečo formulo:
Konferenca petih dežel in raz-
prava o angloameriškem sklepu
z dne 8. oktobra. Če bi na tej
konferenci našli kako drugo re-
šitev, bi sklep z dne 8. oktobra
že s tem opustili. Če pa do spo-
razumne rešitve ne bi prišlo, bi
ostal ta sklep v veljavi.

Nekateri tukajšnji komentatorji
označujejo to formulo seveda
s predpostavko, da so jo
zahodne države predložile v tak-
šni obliki kot sprejemljivo pod-
lago za Italijo in za Jugoslavijo.
Pri tem pa seveda ne pozabljajo,
prvič, da se Angloameričani niso
odpovedali svojem sklepu z dne
8. oktobra in, drugič, da bi se na
težj morebitni konferenci petih
dežel Jugoslavija znašla v neena-
kopravem položaju, ker bi nad
konferenco nenehoma visel pritisk,
da bodo sklep z dne 8. oktobra
izpolnili, če ne bi našli druge
sporazumne rešitve.

Drugače pa so v Parizu z ve-
liko pozornostjo sprejeli reagira-
nje Jugoslavije na najnovejšo
italijansko spletko s predlogom
o umiku čet. Ves tisk poudarja,
da je Jugoslavija ta italijanski
predlog odklonila kot izrazito hi-
navski, ker se je odločila za vo-
jaške ukrepe šele po angloame-
riškem sklepu z dne 8. oktobra,
toda mnogo pozneje, kot je
to storila italijanska vlada.

Politični krogi v Parizu se
zlasti zanimajo za razvoj razpo-
loženja jugoslovanskih ljudi po
sklepu z dne 8. oktobra. Znano
je, piše davišnji »Combat«, da
je »tržaški udarec« (mišljen je
sklep o izročitvi cone A in Trsta
Italiji, op. M. V.) hudo zadel za-
upanje Jugoslovanov v zahodne
zaveznike. »Denimo, da bi se
tržaška kriza polegla, v najbolj
optimističnem primeru, pa da bi
se končno zaključila z miroljub-
no ureditvijo, bi zaradi zavezni-
škega sklepa močno prizadelo po-
ložaj na Jadranu ostal še nadalje
omajan.«

V rubriki, posvečeni tržaški
krizi, priobčuje večerajšnji »Monde«
pod naslovom »Jugoslavija je
pripravljena na nove žrtve: ob-
širne informacije o stališču poli-
tičnih krogov v Beogradu spričo
italijanskega predloga o umiku
čet. Ko omenja, da so ta pred-
log v Beogradu označili za »čisto
propagandno potezo«, »Monde«
piše, da bi bila Jugoslavija pri-
pravljena umakniti svoje var-
nostne ukrepe pod dvema pogo-
jema: prvič, brezpogojni umik

italijanskih čet, in drugič, raz-
veljavljenje anglo-ameriškega
sklepa z dne 8. oktobra. »Monde«
piše, da sta to stališče potrdila
v svojih večerajšnjih govorih Dji-
las in Ranković.

»Monde« se je posebno do-
taknil članka tov. Kardelja v
nedeljski številki »Borbe« in s kur-
zivnimi črkami ponatiskuje na-
slednji citat, iz katerega je vzel
naslov za svojo rubriko:

»Jugoslavija je zmeraj pri-
pravljena, da v okviru možnosti
— vzlic vsem razočaranjem —
stori vse, kar je v njenih močeh,
četudi za ceno novih žrtev, za
pravično in srečno rešitev trža-
škega vprašanja, da bi se odprla
pot k najboljšim odnosom med
Rimom in Beogradom.«

»Monde« piše: »Podpredsednik
Izvršnega sveta meni, da bi
morali jugoslovansko-italijanski
odnosi sloneti na spoštovanju
medsebojnih koristi in da je ure-
ditev tržaškega vprašanja bila
sprejemljiva za obe strani con-
ditio sine qua non za izboljša-
nje odnosov med obema deželama.
Potem ko je potrdil, da la-
hko postane prijateljsko sodelo-
vanje med Jugoslavijo in Italijo
važen činitelj varnosti Evrope,
g. Kardelj pripominja, da ne
more do zaželenega uspeha pri-
vesti ne sedanja politika ita-
lijanske vlade ne popuščanje iz-
siljevanju italijanske vlade, v
katero so privolile zahodne države,
še manj pa politika izvršne-
nih dejstev.« Tako zaključuje
»Monde« svoj izvleček iz članka
tovariša Kardelja.

M. Vitorović

Srbska pravoslavna cerkev
podpira borbo našega ljudstva za Trst

Predsednik republike je sprejel delegacijo sinoda
srbske pravoslavne cerkve

Predsednik republike Josip
Broz-Tito je sprejel delegacijo
sinoda, ki mu je izročila pismo o
solidarnosti srbske pravoslavne
cerkve s stališčem ljudstva in
predsednika republike glede re-
šitve tržaškega vprašanja.

Pismo svetega arhierejskega
sinoda, ki ga je patriarh g. Prodanov
prebral predsedniku republike,
se glasi:

Gospod predsednik,
srbska pravoslavna cerkev, ki
se nikdar v svoji zgodovini ni
ločila od svojega naroda, marveč
je vedno z njim delila
dobro in zlo, se čuti obvezano
spričo nepravilnega sklepa
velesil z dne 8. oktobra t. l.
glede tržaškega vprašanja, da
v sedanjem trenutku težke
mednarodne politične napeto-
sti izrazi svojo popolno soli-
darnost z Vašimi prizadevanji
v tem vprašanju in svojo pri-

pravilnost, da Vam nudi svojo
skromno podporo.

Srbska pravoslavna cerkev
sodi, da mora v teh časih priti
do polnega izraza usodna pove-
zanost in solidarnost vseh
naših narodov in vseh ljudi
dobre volje in da Vas morajo
vsi podpreti v borbi za to
pravično stvar.

Srbska pravoslavna cerkev
pa se bo obrnila tako na se-
strinske pravoslavne cerkve,
kakor tudi na druge veroizpovedi
in jih pozvala, naj po-
magajo, da bi tržaško vpra-
šanje rešili pravično in v duhu
Vaših predlogov.

Izvolite sprejeti izraz našega
posebnega spoštovanja.
Predsednik Tito se je toplo
zahvalil za podporo, ki jo srbska
pravoslavna cerkev daje borbi
naših narodov glede pravične
rešitve tržaškega vprašanje.

Za oba zbora Zvezne skupščine doslej potrjenih že nad 300 kandidatur

Beograd, 26. okt. Zvezna volilna komisija je doslej prejela pismena sporočila ali telefonska obvestila o potrjevanju kakih 300 kandidatur za Zvezni svet in Svet proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. Komisija ima urejene podatke zaključno s 25. oktobrom. Po teh podatkih je bilo doslej potrjenih skupno 232 kandidatur za Zvezni svet. V Srbiji je bilo potrjenih 94 kandidatur za Zvezni svet, od tega števila sta bila postavljena v dveh volilnih enotah dva kandidata. V tej republiki je doslej kandidiralo 6 žensk in 88 moških. Od 49 potrjenih kandidatur na Hrvatskem sta bila postavljena v 5 volilnih okrajih po dva kandidata, v dveh volilnih okrajih pa po trije. Od skupnega števila potrjenih kandidatur v tej republiki sta bili do-

doslej potrjeni kandidaturi za dve ženski. V Sloveniji je potrjenih skupno 20 kandidatur, med njimi tudi za dve ženski. V Bosni in Hercegovini sta bila od skupno 42 potrjenih kandidatur postavljena v enem volilnem okraju dva kandidata. Kandidirali sta doslej tudi dve ženski. V Makedoniji je potrjenih skupno 22 kandidatur, med njimi sta bila v enem volilnem okraju dva kandidata. V tej republiki je doslej kandidirala samo ena ženska. V Crni gori je bilo potrjenih pet kandidatur za Zvezni svet, med njimi za sedaj še ni nobene ženske.

Razen številnih drugih je dobila danes Zvezna volilna komisija tudi sporočila o potrjenih naslednjih kandidatur za Zvezni svet: člana Izvršnega sveta LR Slovenije dr. Jožeta Potrca za volilni okraj Ptuj, člana CK ZK Makedonije Nauma Naumovskega za tetovski okraj, tajnika Iz-

vršnega sveta Sbornja LR Makedonije Hadži Vasiljeva za tikveški volilni okraj in tajnika okrajnega komiteja v Berovu Metoda Mitvevskega za maleševski okraj. Komisija je prav tako obveščena, da je potrjena kandidatura predsednika Izvršnega sveta LR Črne gore Blaža Jovanovića za volilni okraj Bjelopolje, člana CK ZK Jugoslavije Krsta Popivode za volilni okraj Bar-Cetinje, predsednika okrajnega ljudskega odbora lapaškega okraja Mustafe Hođića, za lapaški okraj in kandidatura tajnika okrajnega komiteja v Arandjelovu Milovana Milosavljevića za volilni okraj Orašac.

Razen tega je Zvezna volilna komisija prejela sporočila o potrjenih velikem številu kandidatur za izvolitev poslancev v proizvajalni industrijski skupini za Svet proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. Med drugimi so potrjene kandidature: predsednika Glavnega odbora sindikatov kovinarjev LR Slovenije Antona Štrna za volilni okraj Nova Gorica, predsednika delavskega sveta podjetja Lesne industrije »Janj« v Donjem Vakufu za volilni okraj Jajce, predsednika okrajnega sindikalnega

Skupina državljanov v Prištini je izbrala kandidata

Priština, 26. okt. Skupina državljanov Prištine je pričela zbirati podpise, da bi predlagala še enega poslanskega kandidata za republiško Ljudsko skupščino. Na listi je Bora Drmorić, organizacijski tajnik okrajnega komiteja Zveze komunistov za gračaniški okraj.

Na zborih volivcev v Prištini so doslej predlagali več kandidatur za republiško Ljudsko skupščino, toda samo predsednika MLO Prištine Asima Mustafa so predlagali na več zborih, kot do- loča zakoniti minimum, zato so doslej potrdili samo njegovo kandidaturu.

To je najbrže prvi primer, da je skupina 200 državljanov uporabila pravice, ki jih daje novi volilni zakon, in predlagala svojega poslanskega kandidata.

M. N.

Člani Socialistične zveze, delovni kolektivi, podjetja, zadruga, ustanove in vsi državljani, prispevajte v volilni sklad!

Pisma uredništva

Brez zavijanja resnice

V zvezi s pismom Miloša Marinovića in odgovorom g. Jacka Raymonda, uredništvo »Borbe« meni, da lahko bralec dobe pravo sliko, če sami preberejo poročilo dopisnika »New York Timesa«. Zato priobčujemo celotno besedilo tega poročila, objavljenega v zadnji številki (late city edition) »New York Timesa« z dne 9. oktobra.

Jugoslavlani napadli tri zavezniška veleposlaništva. Tolpa je v znak protesta proti potezi o Trstu s kamenjem obmetavala ameriška, angleška in italijanska poslopja. Tito se bo pritožil. Kardelj objavlja ukrepe na podlagi Ustanovne listine OZN. Popovič pravi, da je sklep nezakonit.

Od Jacka Raymonda posebej za »New York Times«

Beograd, 8. oktobra. Množice demonstrantov so nočjo po izjavi maršala Tita, jugoslovenskega predsednika, da ljudstvo ne more sprejeti sklepa, da bi Italijani dobili Trst, razbile okna ameriškega in angleškega veleposlaništva ter italijanskega poslaništva.

Maršal Tito je v izjavi, ki jo je dal prek podpredsednika Edvarda Kardelja izjavil, da sklep ZDA in Britanije, da izročita Italiji mesto Trst skupaj z ostankom cone A svobodnega ozemlja, ne bo zboljšal odnosov med Jugoslavijo in Italijo, kakor so se nadejale zahodne države.

Kardelj je izjavil, da bo Jugoslavija ukrenila vse potrebno, da zaščiti svoje koristi v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov, in da bo pri zahodnih državah protestirala.

Ulične demonstracije so bile v glavnih in manjših mestih države in cone B svobodnega ozemlja, ki je pod jugoslovensko okupacijo. V Capodistriji, največjem italijanskem mestu v coni B, so trajale demonstracije tri ure, in množica je vzklikala: »To je Jugoslavija!«

Razbita okna

V Beogradu so se množice zbrale pred ameriškim in angleškim veleposlaništvom ter italijanskim poslaništvom. Čeprav jih je policija pred poslopji odganjala s hodnikov, so nekateri demonstrantni metali v okna in vrata kamene in razbijali stekla.

Najpečja množica, kakih 5000 ljudi, se je pojavila pred zalemljenim ameriškim veleposlaništvom. Ko so demonstranti odšli, so stražarji našli 15 razbitih oken. Najpečja je bila bojevitost pred italijanskim poslaništvom, tri ulice naprej. Jugoslavlani trdijo, da so jih skozi okna gledajoči Italijani »izvalili«. Čeprav so nekateri metali stenje, so jih drugi pozivali, naj tega ne delajo. Neka skupina, ki je potiskala s poti kamenje metajoče demonstrante, je povzročila spopad.

Italijanski uslužbenci pravijo, da so bila poškodovana neka vrata, okna, svetilke in drugi predmeti v sobah, obrnjenih na ulico. Angleži so sporočili, da sta bili razbiti na njihovem veleposlaništvu samo dve okni. Tudi izlozbe ameriške in angleške javne knjižnice so razbite. Jugoslovenske agencije so snemale demonstracije in pred italijanskim poslaništvom so posnale za film jugoslovensko policijo, ki je stražila poslopje.

Posebne izdaje časnikov

Jugoslovenska časnika »Borba« in »Politika« sta izdala posebne izdaje. V beograjskem radiu so odpevali vse redne oddaje in namesto tega oddajali pesmi, komentarje in patriotsko glasbo.

Komunistični voditelji so organizirali sprejeme v eni uri potem, ko je uradna jugoslovenska radijska oddaja o programu vesti ob 7 zvečer oddala vest o angleško-ameriškem sklepu. V množici je bila pečinoma mladina, nekaj policajev in dijakov ter mnogo otrok. Množice niso bile nedisciplinirane, marveč so sledile svojim voditeljem o množičnih formacijah po glavnih ulicah, tako da so morali trolejbusi in avtobusi promet ustaviti. Med prepajanjem pesmi v slavo maršala Tita in ozklikanjem patriotskih

Velika udeležba ljudstva, živahna razprava, zdrava kritika

Organizacije Socialistične zveze na Hrvatskem so se dobro znašle v predvolilni dejavnosti in se temeljito pripravile na zборе volivcev

V dosedanjem predvolilnem razdobju je bila dejavnost organizacije Socialistične zveze veliko živahnija, boljša kot kdajkoli poprej. Velika udeležba ljudstva, svobodna razprava, pogumno izražanje mnenj in zdrava kritika — to je podoba mnogih sestankov in zborov volivcev.

Predvolilne kampanje nekatere organizacije niso začele s potrebno samozavestjo. Del njih je bil celo naklonjen podcenjevanju lastnih sil. Potek in način kampanje pa so v veliki večini organizacij vzbudili samozavest, organizacije so povsod oživele in se dobro uveljavljale v politični borbi, boljše in učinkoviteje kot v katerikoli dosednji politični akciji.

Dejstvo je, da so politično borbo bile z jasnim političnim kriterijem glede osebnosti kandidatov. In prav zato se sploh ni pripetilo, da bi na zborih volivcev predlagali sovražne ali spekulantske elemente. Na nobenem zboru niso razpravljali o takšnih ljudeh. Ne moremo sicer trditi, da se ti niso skušali uveljaviti. Njihova dejavnost je bila precej premljena in prilagojevali so se konkretnemu položaju in času. Pod geslom, da je treba kandidirati »umrjenejšee« ljudi, so skušali vsiliti za kandidate pasivne, nesposobne ljudi, ki so politično nejasno opredeljeni. Vendar se jim ni posrečilo razviti resnejše politične dejavnosti. Niso imeli niti moči niti poguma, da bi se aktivneje uveljavljali, ker so prav dobro vedeli, na kakšno enotnost ljudstva bi naleteli.

Ceprav ti ostanki minulosti niso naleteli na podporo ljudstva, je nekaj organizacij Socialistične zveze precenjevalo njihovo moč, pa so zato o njih govorili več, kot bi bilo treba in tako samo pretiravali njihov vpliv. Medtem ko so takšnim elementom posvečili vsako pozornost, često niso pravočasno spoznali škodljivega vpliva birokratičnih činiteljev v lastnih vrstah. In medtem ko reakcija sploh ni mogla niti za hip ovirati predvolilnih priprav, so ti

birokratični elementi usmerili razpravo na osebne zadeve in tu pa tam (okraj Kostajnica, Dvor na Uni, Gilna, Metković, Makarska) malo zastupljali politični položaj in razbijali enotnost volivcev. Ne da bi upoštevali, kaj sodi ljudstvo o tem ali onem kandidatu, niti tega, ali v političnem delu pojasnjujejo socialistični razvoj in naše nadaljnje naloge, so ti elementi omejili svoje delo samo na to, da bi čimbolj očrnilo nasprotnega kandidata in vsilili same sebe. Čeprav morda v začetku na ta pojav niso reagirale, so organizacije Socialistične zveze, ko so spoznale, za kaj gre, začele zoper nje oster boj. Zato se birokratski ele-

menti sploh niso mogli uveljaviti. Ena izmed največjih slabosti te predvolilne kampanje je bila v tem, da v predvolilno borbo niso vključili dovolj žensk. To velja zlasti za VSZ. Dostikrat niso zadostno pojasnjevali pomena Svetov proizvajalcev in zato tudi malo zanemarili priprave. Tu in tam so bili nekateri zbori volivcev slabo organizirani, ponekod so bili brezbržni do zbiranja volilnega sklada itd. Vendar če presojamo v celoti, lahko sklepamo, da se je uveljavilo sodelovanje o vlogi SZDL, o demokraciji in delovnih metodah, o pomenu političnega dela med ljudstvom, ki je najvažnejša naloga. M. R.

DNEVNA KRONIKA

Na Hrvatskem je 2.582.579 volivcev

Zagreb, 26. okt. Na Hrvatskem je bila končana izdelava volilnih seznamov za bližnje volitve. Republiška volilna komisija obvešča, da znaša število vpisanih volivcev v LR Hrvatski 2.582.579. Od tega števila je 1.154.855 moških in 1.387.724 žensk. Od zadnjih volitev leta 1950. je število volivcev naraslo za več kot 133.000. Pri prvih povojnih volitvah leta 1950 je bilo v volilne sezname v LR Hrvatski vpisanih 2.076.091 volivcev.

Sto šestnajst grških izletnikov prispelo v Bitolj

Da bi poglobila prijateljske stike med dvema sosednjima državama, je obrtniška industrijska zbornica v Lerinu organizirala za svoje člane izlet v Jugoslavijo. Skupina 116 izletnikov je prispela v Bitolj, kjer bo ostala nekaj dni. Danes so si gosti ogledali mesto. Predsednik obrtniške industrijske zbornice g. Teodoros Lucas, ki vodi to skupino, je danes obiskal sindikalni svet ter obrtniško in

industrijsko zbornico, kjer se je zanimal za možnosti, da bi se poglobilo gospodarski stiki med Jugoslavijo in Grčijo.

Premiera »Don Juana« v beograjskem gledališču

V Beogradu je bila premiera Mozartove opere »Don Juan«, ki jo je dirigiral kot gost avstrijski dirigent Hans Schwarovsky. Premiera je pokazala, da se je ansambel beograjske opere potrudil in vložil v uprizoritev vse svoje zmožnosti.

Opero je režiral ljubljanski režiser Hinko Leskovšek kot gost, ki je pokazal nekaj uspešnih domislic. Senograf je bil ing. Viktor Molka kot gost.

Razstavi slikarjev Kečića in Kukića

V beograjskih galerijah razstavlja srbska slikarja Milan Kečić in Jovan Kukić. Medtem ko je to prva Kečićeva samostojna razstava, sodi Jovan Kukić v takimenovano srednjo generacijo beograjskih slikarjev. Kritika je Kečiću priznala, da je ubral svojo izvirno pot.

Proslava 29. hercegovske udarne divizije v Mostaru

15. novembra bo v Mostaru proslava 10-letnice ustanovitve 29. hercegovske udarne brigade. Odbor za proslavo poziva bivše borce, naj se udeležijo proslave.

Na zborovanju v Plevlju so govorili M. Djilas, B. Jovanović in Hasan Brkić

Plevlje, 26. okt. Danes je bilo v Plevlju veliko predvolilno zborovanje prebivalcev mesta in okraja Plevlje, ki se ga je udeležilo kakih 10.000 ljudi. Na zboro-

vanju je prvi govoril tajnik Gospodarskega sveta FLRJ Hasan Brkić, za njim pa kandidata za Zvezno ljudsko skupščino za okraja Plevlje in Durmitor Komnen Cerović. Nato je govoril predsednik Izvršnega sveta LR Črne gore Blažo Jovanović in naposled podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas.

Govorniki so se dotaknili sedanjega mednarodnega položaja v Jugoslaviji, njene borbene poti v minulosti, naporov pri izgraditvi socializma in pomena volitev za novo Zvezno skupščino.

Ljudstvo je burno in toplo pozdravilo govornike ter skandiralo Tito, armadi in Zvezi komunistov.

Velika množica meščanov, članov delovnih kolektivov, šol, ustanov in kmetov je prihitela iz najbolj oddaljenih krajev tega okraja, da bi pozdravila svoje priljubljene ljudske funkcionarje in voditelje. Tovariš Djilas ni mogel dobrih pet minut začeti svojega govora zaradi vzklikov in pesmi.

Sklep odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta

Beograd, 26. okt. Pred kratkim je bil izdan sklep o blokiranju tekočih računov gospodarstvenih organizacij, ki Narodni banki FLRJ niso predložile polletnih obračunov za razdobje januar-junij l. 1953. S tem sklepom so bili hkrati pooblašteni državni sekretariati za gospodarstvo ljud-

skih republik, da lahko podjetjem, katerim je Narodna banka blokirala tekoči račun, izjemoma odobrilo samo izplačila plačnega sklada v višini 80% povprečnega plačnega sklada. Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta je danes sklenil, da to pooblastilo Sekretariatu za gospodarstvo ljudskih republik traja samo do 1. novembra t. l. Po tem dnevu Narodna banka FLRJ ne bo izplačevala nikakršnih sredstev tistim podjetjem, ki imajo ta sredstva blokirana.

Člani Socialistične zveze in vsi volivci, segajte po blokih volilnega sklada!

Od jutra do večera se te dni zbirajo pred izložbami v palači Slavije na Titovi cesti množice ljudi in si ogledujejo razstavo o Italijanskem nasilju nad našim ljudstvom. Muzej narodne osvoboditve je v vrsti izložbenih oken prikazal pohod Italijanskega fašizma, potujčevanje slovenskega življa med obema vojnima, barbarsko divjanje fašističnih hord po slovenski zemlji, zverinstva med okupacijo, sodelovanje Vatikana s fašističnimi zločinci in drugo. Dvoje izložbenih oken na zanimiv način prikazuje posnetke s poslednjih demonstracij našega ljudstva proti nesramnemu sklepu zahodnih vlad in končno posnetke o življenju budnega čuvarja naših meja — naše Ljudske armade.

Vsak dan gre mimo teh izložbenih oken gotovo več tisoč ljudi, ki si z velikim zanimanjem ogledujejo razstavljeno gradivo. Organizatorjem te svojiljene razstave gre pač vsa pohvala.

Morda dolgujejo g. Marinović in uredniki »Borbe«, »Narodne armije«, »Beograjskih novina« in »Politike« svojim bralecem opravilo za obiano napačnih informacij, ker jim je besedilo mojega članka bilo in jim je še zmeraj na razpologo. Morda bi bili zainteresirani na tem, da bi zvedeli, kaj sem pisal, ne samo en stavek ali dva, marveč ves članek ali članke, tako da bi lahko bralec sam odločil, kaj je ta tuji novinar pisal o dogodkih v tej deželi. G. Marinović pravi v svojem pismu »Borbi«, da je z velikim zanimanjem spremljal pisanje tujega tiska.

Beograd, 20. oktobra. Jack Raymond, dopisnik »New York Timesa«

PISMO IZ ZDA

Velika nesposobnost velesil

Od posebnega dopisnika »Borbe«

New York, oktobra.
 »Ne dajte nobene peči zemlje ... ne Italijanu ... ne Američanu.«
 Te besede je spregovoril v drhtočim, toda odločnim glasom ruder Nikola Borić, član Glavnega odbora Hrvatske bratske zajednice, naše največje izseljenske organizacije v ZDA. Pred 41 leti je prišel v Ameriko kot deček. Njegova liška ramena so prenesla vsa bremena tujine, njegove velike žuljave roke vse boje za kruh, njegovo čelo vse znojne kaplje kopača, njegovo srce pa je ostalo močno in je tudi tokrat spregovorilo z jezikom rodne grude:

»V Ameriki sem že 41 let, pa še nisem ameriški državljan. Povrh pa sem Jugoslovan in takšen bom ostal, dokler bom živ.«
 »Iz Jugoslavije smo bežali 10, 12, 15 let stari,« je nadaljeval Borić, obrnjen h gostom svečane večerje izseljenskih organizacij na čast jugoslovanske delegacije na zasedanju OZN. »Hvala vam, hvala vsem, ki ste vodili ljudstvo Jugoslavije, da bodočim rodovom ne bo treba po svetu s trebuhom za kruhom.«

V dvorani je bilo vse tiho. Marsikomu so silile solze v oči, ko je Borić govoril: Tako daleč od Beograda, od Zagreba, od Pulje, od mest in vasi dežele, ki se je ko en mož dvignila proti novi krivici velesil. Solze so silile ljudem v oči, ko je po dvorani odmevala beseda sina, ki mu je bila domovina mačeha in ki je v novi Jugoslaviji spet zagledal mater.

»Vsi pošteni rodoljubi Jugoslovani,« je donel globoki Borićev glas ko prisega, »so bili, so in bodo z vami. In če bo treba, bodo tudi umrli z vami.«

Na govorniškem odru so se menjavali izseljenci Amerikani jugoslovanskega porekla. Govorili so v istem času, ko so se v domovini, daleč onkraj oceana, ki so ga prevozili pred mnogimi leti, dvignili milijoni, da še enkrat pokazejo svetu »junaško srce.«

»Naša dolžnost je, da v novi domovini, Ameriki, prikažemo pravičnega, naravnega in poštnega zahteva naših narodov,« je rekel predsednik kluba sinov in hčera otoka Oliba Nikola Telsmanić.

A znani novinar, dopisnik ameriških časnikov iz Jugoslavije med vojno, dr. Stojan Pribičević, je vzkliknil:

»Velesile so izpričale veliko nesposobnost. Sprejelo so sklep, da bi duhove pomirile, zdaj pa gre za to, kako pomiriti vzmirjenje, ki ga je ta sklep povzročil.«

V Ameriki govore in pišejo po časnikih, da so bile demonastracije v Jugoslaviji organizirane. Če so res bile organizirane, so jih organizirale samo žalostne in bridke izkušnje zgodovine ...

»Vtem ko je za druge narode biti obkoljen nekaj izrednega, ne navadnega, je za Jugoslovane obkolitev normalna. To je ljudstvo, ki je kar naprej samo, ki se ne nehoma samo bori ... Na Balkanu, ki so ga imenovali sod smodnika, so bili mali narodi zmeraj sod, kamor so velesile tlačile smodnik.«

Poslušali smo in mislili vsak na svoj kraj: na Ljubljano, na Sarajevo, na Trst, na vas v Liki ali na planinsko kočvo v Makedoniji.

»Beograd se dvigne redko, kadar pa se dvigne, ne pozna šale.«

Mislili smo na tiste naše ulice, po katerih bi tudi mi zdaj hodili v spreduv in vzklikali naša gesla, gesla odpora, žrtev za neodvisnost, za ponos, za odpor. Mislili smo na domovino tu, kjer so skušali mečariti na njen račun, ker so mislili, da je mogoče male narode kupiti, preprodati, izseljivati in prisiliti nanje z diktatom nasilja.

Zmotili so se, vedeli smo. To pa so vedeli tudi tisti, ki so že zdavnaj zapustili rodno grudo, da bi našli v tujini, česar jim domovina ni mogla dati.

Ali vedo to tudi ti tu, politiki, ki merijo čustva ljudi z dolarjem, ki dele svojo oderuško pravico z metrom nasilja in ki priznajo narodni ponos samo velikim? Če tega niso vedeli, so zvedeli zdaj in bodo zvedeli vsakokrat.

Sklenitev pogodbe o nakupu egiptovskega bombaža

Beograd, 26. okt. Jugoslovansko izvozno podjetje »Centrotekstil« iz Beograda je z egiptovskimi izvoznimi tvrdkami sklenilo pogodbo o nakupu okrog 2000 ton bombaža. Domnevaajo, da bo »Centrotekstil« v naslednjih mesecih upustil poslovne stike še z nekaterimi egiptovskimi izvoznimi tvrdkami zaradi sklenitve podobnih pogodb.

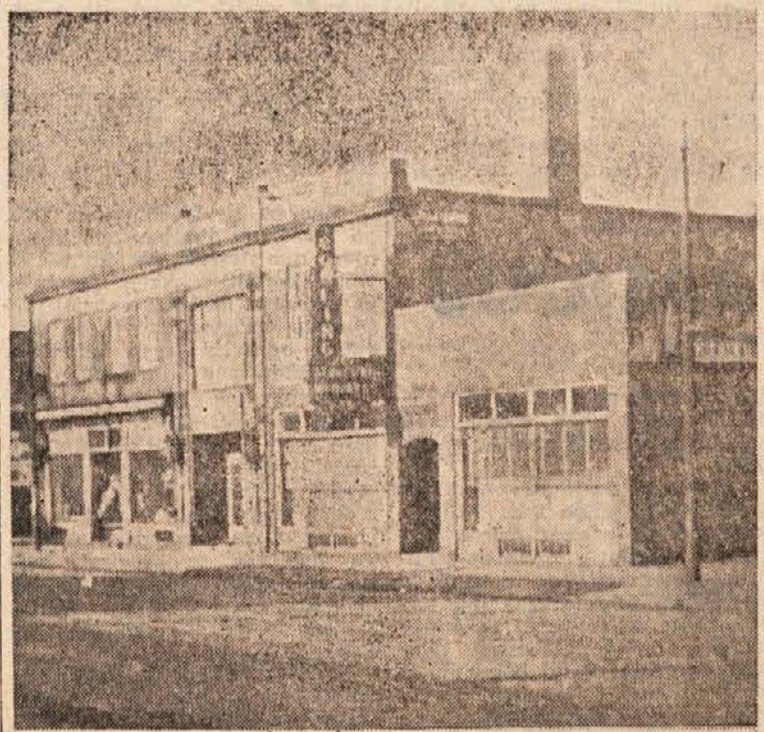
Ta zbor nas je prepričal, da ima Jugoslovani, tudi če je odrasel v tujini, jugoslovansko srce. Tisti, ki so hoteli prodati naše narodne konosti, se menda od leta 1941 do 1948 in od stoterih slavnih datumov naše zgodovine ni ničesar naučili. In še zmeraj se čudijo »strmoglavim Jugoslovanom«. In prav je, da njihov besni neopažen in da ne bo pozabljen.

Na programu televizijskih postaj CBC v Washingtonu so trije ameriški novinarji navezali pogovor s stalnim jugoslovanskim delegatom pri OZN Leom Matesom. Napadli so ga s trditvami, da v Jugoslaviji ni svobode, da je tam diktatura, da je najboljši dokaz

In več Američanov bi imeli za seboj. Tistih Američanov, ki odkrito pravijo: sklep v škodo narodnih koristi Jugoslavije in v dobro italijanskemu ekspanzionizmu ne ustreza mnenju vseh ameriškega ljudstva. Jugoslovanski predlogi so izhod in rešitev.

Takšna pisma so ljudje pisali, takšne članke so časniki objavljali.
 V čigavem imenu hočejo zahodne vlade prodati jugoslovansko zemljo? Jugoslovansko ljudstvo ogorčeno pravi: »Niti peči svoje zemlje ne damo za vse dolaje sveta!«

Neki dopisnik, Američan, je zagrozil z mržnjo: »Nam ni po

Slovenski delavski dom v Clevelandu, ki je mnogo prispeval k ohranitvi tesnih vezi med tamošnjimi našimi rojaki in domovino

za to, da je bil Stepinac obsojen, da so ga zaprli itd. Ko pa so na vse to dobili odgovor, kakršnega zaslužijo, tedaj so predsedali na svoje prave argumente:

Diktatura v Jugoslaviji ali pokus diktature velesil?
 Sicer pa pri nas ni Mc Carthya in njegovega strahovalnega odbora. Pri nas ne sodijo ljudi na podlagi ovadb anonimnih ovaduhov. In vendar o nas, ne o sebi, trdijo, da imamo diktaturo. In sicer takrat, ko njihovemu diktatu pokažemo zobe.

Mi ne pošiljamo vojnih ladij v Gvajano, da bi strmoglavile neposlušno vlado, mi ne prelivamo krvi drugih narodov, mi nimamo kolonij. Mi svojega ne damo. Zato nas imenujete diktaturo, sebe pa demokracijo.

Na dan so privlekli argument ugleda. Ugleda velesil. Bil bi večji, če bi se odpovedali nasilju v mednarodnih odnosih, če bi besede o svoji demokraciji uveljavili na konkretnih primerih.

volji, kar počenjate. V Ameriki bodo protijugoslovanska čustva zelo narasla.

»V Jugoslaviji pa so protiameriška čustva že narasla,« sem mu odgovoril.

»Dolarjev ne boste več dobili.«

»Sele zdaj ste spregovorili odkritosrčno? Toda mi nismo v razprodaji.«

»Sibki boste in sami.«

»Nikoli nismo bili podjarmljeni.«

»Vi ste nepoboljšljiva diktatura.«

»Mi se ne pokorimo diktaturi velesile.«

Prepevamo naše pesmi, plešemo naša kolo. Izseljenci in mi. Kakor da smo v domovini, in pognani smo, da smo Jugoslovani, da imamo Tita.

»Tujega nočemo — svojega ne damo,« in vemo, da bomo te besede svojega Maršala uresničili, pa naj bodo veliki še večji kakor so. *Jaša Levi*

— Z VSEH STRANI SVETA —

KOREJA

Arthur Dean je predlagal, naj bi bila politična konferenca 23. novembra

Pan Mun Jom, 26. okt. (AFP). Predstavnik kitajsko-severnokorejske stranke je včeraj otvoril sestanek v Pan Mun Jomu, na katerem bodo obravnavali vprašanje mesta in načina politične konference o Koreji. Zahteval je, naj bi na sestanku razjasnili vprašanje sestava politične konference o Koreji in vztrajal pri tem, naj na konferenci sodelujejo tudi azijske nevtralne države, zlasti Indija. Kitajsko-severnokorejski predstavnik je nato predlagal dnevni red sestanka, na katerem zavzema prvo mesto vprašanje sestave politične konference, nato pa vprašanje datuma konference, mesto, postopek in stroški konference.

Predstavnik 16 držav, ki so se bojevale na Koreji ob strani Združenega poveljstva, Arthur Dean, je prebral vnaprej pripravljeno izjavo. Kitajski in Severnokorejski je opozoril, da bi lahko novo zavlečevanje datuma konference o Koreji »prizadelo upanje sveta, ki prikačuje, da se bo urejevanje korejskega vprašanja poveljilo bosilča na mirno pot.« Arthur Dean je izjavil, da je predložil spremeni-teljno sestavo konference, ki ga je določila Generalna skupščina Združenih narodov.

V nadaljevanju sestanka predstavnikov dveh sprotih strank v Pan Mun Jomu je posebni ameriški odposlanec Arthur Dean predlagal 23. november kot datum politične konference o Koreji. Nato je opomnil, da je predsednik ZDA Eisenhower predlagal tri mesta, v katerih bi konference lahko bila: Honolulu, San Francisco in Zenevo. Rekel je, da ZDA ne vztrajajo na enem izmed teh treh mest, odklonil pa je možnost, da bi bila konference v katerikoli izmed držav sovjetskega bloka. Predlagal je naslednji dnevni red preliminarne sestanke: datum politične konference o Koreji, mesto sestanka konference, administrativna vprašanja in razno. Ob 13. uri 15 minut po krajnem času (četrti uri, 15 minut po jugoslovanskem času) je bil na zahtevo kitajsko-severnokorejske stranke današnji sestanek dveh sprotih strank prekiniten. Naslednji sestanek je bil napovedan za jutri popoldne.

JAPONSKA

»People's Daily« obtožuje švicarsko in švedsko vlado

Tokio, 26. okt. (UP). — Pekinški list »People's Daily« je obtožil švicarsko in švedsko vlado, da sta se postavili na »nerazumljivo stališče« glede »priprave« severnokorejskih ujetnikov, ki nečesto repatricirajo. List napada vladi teh držav, ker nista prišli severnokorejskih ujetnikov, da bi prišli na ta prepričevanja. Po vztrajevanju lista so zašli v slepo ulico in je prišlo do šestdnevne prekinitve prepričevanj zato, ker švedski in švicarski predstavniki v nevtralni komisiji ne storo ničesar, da bi prepričali »šabotersko delo južnokorejskih in ameriških agentov v ujetniških taboriščih.«

AVSTRALIJA

Rezultati občinskih volitev na Tirolskem

Innsbruck, 26. okt. (AFP). — Po končnih rezultatih včerajšnjih občinskih volitev na Tirolskem je dobila ljudska stranka 22 mandatorov (1949. leta jih je dobila 24), socialistična stranka 9 (prej 8), zveza neodvisnih 3 (prej 4) ter stranka delavcev in uslužbencev 1 mandat. Zadnja stranka je imela skupno listo z ljudsko stranko. Volitve za obnovitev pojvice sedež občinskega sveta mesta Innsbrucka so pokazale naslednje rezultate: ljudska stranka je dobila 8 mest, zveza neodvisnih 4, mesto, ki so ga imeli prej člani komunistične partije, pa bo dobila socialistična stranka.

VELIKA BRITANIJA

Pred ponovno upostavitvijo diplomatskih odnosov z Iranom?

London, 26. okt. (AFP). — Po obvestilih, ki jih je dopisnik konservativnega »Daily Telegrapha« iz Teherana zbral iz zanesljivih iranskih virov, sta britanski ministri zunanjih zadev Anthony Eden in franciski ministri zunanjih zadev Euzenev izmenjela pisma o vprašanju ponovne upostavitve diplomatskih odnosov med obema državama.

„Mirno lahko zapišete, da je vsa naklonjenost indijskega naroda na jugoslovanski strani“

(Posebej za »Borbo«)

New Delhi, oktobra.

Ponovno je jugoslovanski državljan v Indiji v središču pozornosti. Vnovič se z njegovega obraza ne razgubi izraz ponosa, ki ga je navdal ob rokovanju z neznanimi ljudmi, ob njihovih pomenljivih nasmehih, ki so tako zgovorni, spričo razgovorov, ki jih vsak dan doživlja. Ponosen mora biti, čeprav želi biti skromen.

V kavarni, kjer se vsak dan sestajajo novinarji, igralci, pisatelji, profesorji in vladni gospodarski strokovnjaki, je hitro polno omizje, za katerim sedi Jugoslovan.

»Kako je s Trstom?«
 Pristajajo ljudje, ki se še niste utegnili seznaniti z njimi, čeprav ste stokrat šli mimo njih. Zdal je pa drugače. Brž ko slišijo besedi Trst, Jugoslavija, se vam gostje z bližnjih miz nasmehejo, ali pa se rahlo priklonijo, kot da so vsi vaši stari znanci.

Res so stari znanci Jugoslavije. Novinarji pripovedujejo, da se je kaj takega v Delhiju le dvakrat pripetilo. Prvič, ko so pripetile prve novice o junaske odporu jugoslovanskih narodov v drugi svetovni vojni, in drugič, ko se je razvedelo, da se je Jugoslavija postavila po robu moskovskim hegemonističnim poskusom.

»Jaz sem profesor Sharma. — Včeraj so me moji dijaki prosili, naj jim pripovedujem o Trstu. Veste, profesor zemljepisa sem. Povejte mi kaj o Trstu.«

»Prosim vas, pregovorite vašega gospoda veleposlanika, naj skliče tiskovno konferenco. Recite mu, da je vsaki njegovi besedi zagotovljen vodilni stolpec na prvi strani.«

»Ali imate kakšne knjige o Trstu? Veste, italijansko veleposlaništvu nam je poslalo lepo opremljeno knjigo, posvečeno tržaškemu vprašanju, toda nočemo uporabiti podatke iz nje, dokler se ne bomo seznanili s kako jugoslovansko publikacijo. Veste, jaz sem namreč sindikalni funkcionar.«

In vstajajo, da bi prepustili prostor drugim, ter mrmljajo: »Well done« (dobro ste storili), potem pa glasno, kot pozdrav: »Well done!«

Pobegla bolgarska državljana o življenju v taboriščih

Niš, 26. okt.

Bolgarska državljana Janko Petrov — Marinov, kmet, in Koljo Dimitrov — Koljov, graničar, ki sta pred nekaj dnevi pribežala iz Bolgarije v našo državo, sta izjavila, da so življenjski pogoji v vojaških koncentracijskih taboriščih nevdružni. Janko Petrov — Marinov, ki je bil 3 leta v taboriščih Bogdanov, Dol in Belene, je poudaril, da s priporniki v teh taboriščih surovo ravnavo. Eden izmed ukrepov proti pripornikom so visoke norme v opekarnah, ki jih ni moč izpolniti niti v normal-

Well done — to je komentar indijske javnosti o jugoslovanskih ukrepih po sklepu o izročitvi cone A Italiji. Tako komentirajo govor predsednika Tita, izjave Rankovića, Džilasa in Pijade. Ti dve besedi boste slišali namesto »hvala«, ko boste telefonično odgovarjali na brezštevila vprašanja:

»Kaj je dejal maršal Tito o coni A?«

»In kaj Pijade o sovjetskih korakih v Varnostnem svetu?«

»Džilas je v nekem govoru omenil indijsko javnost. Kaj je dejal?«

Ugotoviti moramo: indijska javnost, »obveščena« po skupnem angloameriškem sporočilu o »pretežno italijanskem značaju cone A« in o »pripravi«, da bo izročitev te cone kar najkoristnejše služila smotrom miru, je prvi hip verjela v smotnost take »rešitve«. Položaj se je korenito spremenil, ko so se seznanili z jugoslovanskim stališčem. Sele takrat je indijska javnost lahko spoznala drugo plat tega vprašanja. Spoznala je, da se je vse to zgodilo brez soglasnosti Jugoslavije. Indijski javnosti se potem ni bilo treba posebno truditi, da bi našla podobne primere v svoji zgodovini in da bi korenito

spoznala vso krivico tega, da velesile odločajo o usodi drugih narodov.

Ko sem nedavno govoril z visokim predstavnikom indijskega zunanjega ministrstva, mi je dejal: »Mi najbolj vemo, kaj pomeni prizadevanje velesil, da bi odločale o usodi tujih ozemelj. Naj navedem primere? Tule so: Kašmir, Goja, Pondišeri itd. Včasih zahtevajo plebiscit, če upajo, da jim bo prinesel uspeh, včasih uporabijo nasilje, ponekod se izogibajo rešitvi — toda povsod nalete na enodušno obsodbo indijske vlade in naroda. Niti glede vprašanj, ki se tičejo Jugoslavije, se ne bi mogli postaviti na drugačno stališče, ne da bi zanikali svoje lastne politike. Mirno lahko zapišete, da je vsa naklonjenost indijskega naroda na jugoslovanski strani.«

In več kot naklonjenost. Jugoslavija uživa podporo indijskega naroda, ki jo občuduje zaradi vztrajne borbe za pravično stvar. Jugoslavija s svojo načelostjo ne brani samo svojih narodnih koristi. Nekaj več brani, če je sposobna zainteresirati javnost tako daleč in tako velike države, katere narodi imajo izredno tenak čut za pravico in ki globoko sovražijo nasilje in nasilnike.

L. Bruner

PISMO IZ GORICE

V mestu za žično ograjo

»Sem v prvi liniji; moli zame, mati moja!« ali o morali italijanskih vojakov ob naši meji

Gorica, 26. oktobra

Goriški grad je že od torke zamračen; tudi ulice predmestja so brez cestnih svetilk, ki so jih odvezli ali pa razbili vojaki. Ponoči je mesto mrtvo, le vojaške patrolje se sprehajajo sredi mesta. Vzdlol jugoslovanske meje pa od severne postaje do vasiče Rublje postavljajo od zgodnjih večernih ur do jutra vojaški žične ograje, visoke 1,30 m. Večina vojakov je bila prepračena po obljubah njihovega vodstva, da bodo korakali kmalu v Trst. Toda sedaj so se naenkrat znašli na jugoslovanski

meji in to jih je preplašilo do kosti. Ko so jim v Dobrodobo povedali, da so le nekaj 100 metrov od meje, so nekateri začeli jokati. Mlad vojak je pisal materi »sono in prima linea, prega per me mamma mia« (sem v prvi liniji, moli zame, mama moja).

Trem divizijam »Folgore«, »Arietee«, »Mantova« se sedaj pridružujejo še posebni oddelki alpincev iz divizije »Giulia«. V soboto ponoči se je od Krmina proti Plešivem (v bližini meje) naselilo 30 tankov. Širijo se vesti, da se Gorici bližata še dve diviziji in je zaradi tega bila osuplost Goričanov, med nedeljskimi vestmi, ki so sporočale, da se nameravajo italijanske čete povleči 6 km od meje, če isto stori Jugoslavija, zelo velika.

Prebivalstvo je sprejelo to vest nejeverno in predvsem kot jasen dokaz slabosti in pomanjkanja »korajze« italijanskega vojaškega in vladnega vodstva. V Brdih, sovodenskih in dobrdovski občini ob večernih urah vojaške patrolje legitimirajo vsakega posameznika, kajti takrat vlačijo na določene vojaške objekte tanke ter druga vojaška vozila, ki jih ob belem dnevu skrivajo v grmovju.

Vsekakor morala italijanskih vojakov ni največja. K temu pripomore še slaba hrana, ki jo dobivajo italijanski vojaki, zlasti v Brdih, kjer so v števiranju naprosili nekega slovenskega kmeta, naj jim proda jabolka, ker je »pasta-secuta« zanič in bi jo v zameno za jabolka radi vrgli prašičem.

Po mestu še vedno vlada velika vojna psihoza, katere ne morejo preprečiti razna tolažilna pisma italijanskih strank. Zlasti trgovci in najbolj vneti šovinisti se selijo z vsakim dnem v večjem številu. Tako se je odselila družina direktorja podgorške predilnice, družina postajnačelnika Južne postaje, bogat trgovec tekstilij v ulici Obrdan, družina višjega uradnika Banco d'Italia. K temu pripomorejo najbolj same vojaške oblasti, ki vsak dan popoldne paradirajo s tanki po mestu in vzbujajo podoben pravega vojaškega mesta.

»Do kdaj bo ostalo tako stanje, ki je negotovo« — to so besede, ki jih je slišati vsepovsod v Gorici. Ugibanja so različna, toda večina prebivalstva oboja trmoglavo stališče Pelle, ki se je sicer z nedeljskim poročilom o možnosti umaknitve enot z meje precej povelel nazaj, toda še vedno vztraja na izvršitvi diktata zaveznikov od 8. oktobra. D.

Ollenhauer sprejel Adenauerjevo povabilo

Bonn, 26. okt. (DPA). Predsednik zahodnonemške socialno-demokratske stranke Erich Ollenhauer je sprejel povabilo kancelarja dr. Konrada Adenauerja, naj bi se razgovarjala o notranje in zunanje-političnih problemih. Ollenhauer je v svojem odgovoru Adenauerju predlagal, naj bi se sestala v petek ali v začetku prihodnjega tedna.

Potemtakem se bosta sestala šele po zasedanju Bundestaga, na katerem bodo razpravljali o vladni deklaraciji.

Bo šel Churchill v Moskvo?

London, 26. okt. (Reuter). — Današnji »Daily Telegraph« objavlja uvodnik, v katerem podpira misel, naj bi predsednik britanske vlade Churchill odpotoval v Moskvo, kjer naj bi imel preliminarne razgovore o morebitnem sestanku »velikih štirih«. Časnik pripominja, da vsak pamenten človek, American ali Britanec, občuti, da bi bilo treba napraviti konec neskončni izmenjavi not in primerjanju sil. »Mi ne verujemo v čudeže, možno pa je, da bi ta sestanek lahko dal vsaj malo upanja na sporazum, ki ga ne morejo doseči nižje

kvalificirane osebe.« saj le-te nimajo pooblastil, da bi odkrito govorile. Časnik na koncu poziva ZDA, naj podpro zamisel o potrebi sklicanja tega preliminarne sestanka.

Mednarodna železniška konferenca v Varšavi

Beograd, 26. okt. Od 30. oktobra do 4. novembra bo v Varšavi mednarodna konferenca evropskih železniških uprav, na kateri bodo obravnavali vojni red tovornih vlakov v 1954. in 1955. letu. Te konference se bo udeležila tudi jugoslovanska delegacija.

Dvostranski razgovori

o tržaškem vprašanju v Foreign Officeu

London, 26. okt. (AGP). Načelnik oddelka za Zahodno Evropo pri ameriškem zunanjem ministrstvu Homer Byington je prisel danes iz Washingtona v London. Nocoj se je sestal z zastopniki angleškega zunanjega ministrstva.

Malo pred začetkom njegovih razgovorov v Foreign Officeu je zastopnik zunanjega ministrstva novinarjem potrdil, da se bodo razgovori nanašali na tržaško vprašanje, da gre za normalno izmenjavo službenih stališč angleških in ameriških funkcionarjev, spričo katere ni pričakovati kakšne pomembne odločitve.

London, 26. okt. (Tanjug). Zastopnik francoskega veleposlanstva v Londonu je nocoj izjavil dopisniku Tanjuga, da bo prvi svetnik veleposlanstva prisostvoval razgovorom, ki so se pričeli v Foreign Officeu med ameriškim izrednim veleposlanikom Byingtonom in zastopniki angleškega zunanjega ministrstva.

Novi opolnomočeni ministri

Beograd, 26. okt. Z odlokom državnega tajnika za zunanje zadeve so bili danes imenovani za opolnomočene ministre v državnem tajništvu za zunanje zadeve glavni urednik »Politike« Mita Miljković, redni profesor gosposarske fakultete v Beogradu dr. Radivoje Uvalić in organizacijski sekretar oblasnega komiteja ZKS za kosovsko-metohijsko oblast Predrag Ajčić.

Odmev v Bonnu

Bonn, 26. okt. Nemški tisk je danes objavil na vidnih mestih vest, da je Jugoslavija zavrnila Pellovo predlog o umiku čet kot »licemerne«. »Frankfurter Allgemeine Zeitung« poroča o Kardeljevem članku v »Borbi« in poudarja Kardeljeva izjava, da si Italija prizadeva izriniti svoje članstvo v Atlantskem paktu za agresivne namene. Časnik povzema Kardeljeve besede, da je politika izvršenih dejstev, ki sloni na sili, v nasprotju z mirom in demokracijo. V liberalnih političnih krogih v Bonnu pritrujejo, da je Pellov predlog o umiku čet z obeh strani meja naveden manever za tihotapsko izpolnitev anglo-ameriškega sklepa z dne 8. oktobra.

V gospodarskem odboru OZN razpravljajo o fondu za zaostale države

New York, 26. okt. (Tanjug). V drugem odboru Generalne skupščine OZN so danes nadaljevali razpravo o posebnem fondu OZN za razvoj zaostalih dežel. Predloženi sta bili dve resoluciji. Prva, ki jo je predlagala tudi jugoslovanska delegacija, se zavzema za nemudno ustanovitev fonda in za to, da se celotno vprašanje postavi pred Generalno skupščino. Po drugi resoluciji pa naj bi še nadalje proučevali to vprašanje.

Uspeh avstrijskih socialistov na Tirolskem

Dunaj, 26. oktobra (Tanjug). — Danes so bili objavljeni končni rezultati deželnozborskih volitev na Tirolskem. Ljudska stranka je dobila skupno z Zvezo delavcev in nameščencev 132.700 glasov (nad 7000 več kot pri zadnjih volitvah), socialistična stranka 63 tisoč (10.000 več kot zadnjič), Zveza neodvisnih 23.000, izvenstrankarska kandidatna lista 7800, informbirojevska ljudska opozicija pa 3700 glasov.

Fašistično ozadje

zadnjih protijugoslovanskih demonstracij v Rimu

Bonn, 25. okt. (Tanjug). Socialistična »Die Tat« poroča o zadnjih protijugoslovanskih študentskih manifestacijah v Rimu in ugotavlja, da so napravile mučen vtis. Bile so organizirane tako, da je bilo takoj opaziti, da se za njimi skriva nekdo, ki nima prav nobene zveze s šolo. Policija je bila nasproti demonstrantom zelo popustljiva in je intervenirala šele, ko so se »razjarjeni elementi« napotili proti jugoslovanskemu veleposlanstvu. List pravi, da so demonstranti očitno dobili natančen nalog, kaj naj počno in da jim je bilo dovoljeno, da tako ostro napadajo Jugoslavijo. To je, naglašajo »Die Tat« mnogo večjega pomena kakor okoliščina, da so se v času demonstracij v Rimu pojavili neofašistični lepaki.

Rimsko prebivalstvo, poroča list dalje, je bilo do demonstracij povsem apatično. Očitno zaradi enosmernosti, ki so bili v prvih vrstah demonstrantov in so ljudi neprijetno spominjali na nedavne vojne strahote. Ekstremni desnizirari, ki so demonstrante zbrali, so jim narekovali parole o »italijanskem Trstu«, »bratih v Istri« in celo o »zahtevah po Splitu in Zadru«.

škega zunanjega ministrstva. Dejal je, da bodo ti razgovori o Trstu bilateralnega značaja in da bo francoski zastopnik prisostvoval razpravam o najvažnejših vprašanjih kot opazovalec.

Washington, 26. okt. (AFP). Zastopnik ameriškega zunanjega ministrstva je danes na sestanku z novinarji razložil značaj razgovorov načelnika oddelka za Zahodno Evropo pri zunanjem ministrstvu Byingtona. Dejal je, da spadajo v okvir »normalnih« odnosov in da so »v skladu z običaji«. Izjavil je še, da mu ni znano, ali bodo tudi francoski delegati sodelovali pri teh razgovorih, ki so v ostalem dvostranskega značaja.

Ni pa hotel komentirati izjave italijanskega veleposlanika v Washingtonu Tarchanija, ki je pretekli petek po sestanku z Dullesom izjavil, da so mu zagotavljali, da ameriška vlada nima namena preklicati sklepa o prepustitvi uprave v cona A STO Italiji.

Koča Popović v Parizu

Pariz, 26. okt. (Tanjug). Danes popoldne je na poti iz New Yorka prispel z letalom v Pariz jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović. Na letališču so ga pozdravili veleposlanik Srdjan Prica in člani veleposlanništva.

Beograd, 26. okt. (Tanjug). Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, ki je pred dvema dneva odpotoval iz New Yorka, se bo mudil nekaj časa v Parizu. Med obiskom bo državni tajnik brčkone obiskal francoskega zunanjega ministra Georgesa Bidaulta.

ODSELJEVANJE ANGLO-AMERIŠKIH CIVILISTOV IZ TRSTA

Trst, 26. okt. (Reuter). Danes je odpotovala iz Trsta zadnja skupina družin angleških oficirjev in podoficirjev. Trst je zapustila tudi žena guvernerja Wintertona. Odpotovali so v Anglijo. Kar se družin ameriških oficirjev tiče, jih je doslej zapustila Trst in cona A dobra polovica. Verjetno bo odseljevanje družin pripadnikov ameriških oboroženih sil do konca tedna zaključeno.

NAVEČER TRŽASKE DEBATE V ANGLEŠKI SPODNJI ZBORNICI

EDEN SE IZMIKA VPRAŠANJU

O IZROČITVI UPRAVE V CONI A STO ITALIJI

London, 26. okt. (Tanjug). — Čeprav je razprava o tržaškem vprašanju v angleški spodnji zbornici napovedana šele za jutri, so posamezni poslanci že danes zastavili zunanjemu ministru Edenu v tej zvezi nekaj vprašanj.

Na vprašanje, ali bo uprava cone A STO izročena Italiji, je Anthony Eden izjavil, da o tem zaenkrat ne more reči ničesar, ker bo jutri v spodnjem domu debata o tem vprašanju.

Laburistični poslanec Dodge je vprašal zunanjega ministra, ali sprejema v imenu Velike Britanije odgovornost za dejanje neverjetne diplomatske nespartmeti in ali se kot zunanji minister zaveda, kaj čuti Velika Britanija spričo odgovornosti, ki jo

bo morala prevzeti sedanja vlada, če pride zaradi anglo-ameriškega sklepa o Trstu do prelivanja krvi.

Eden mu je odgovoril: »Vseh vaših epitetrov ne sprejemam, sprejemam pa vso odgovornost.« Laburistični poslanec Casle je ministra vprašal, ali upošteva, da »iz vse tržaške afere ni mogoče spoznati, ali pomeni sedanja vladna akcija prvi del operacije, napovedane v deklaraciji iz leta 1948, ali pa alternativno te deklaracije.«

Eden je opozoril na svojo izjavo, ki jo je dal pretekli teden, in je dodal, da sedaj ne želi ničesar več dodati, ker ne verjame, da bi to kaj zaleglo.

Laburistični poslanec Silverman je Edena še vprašal, ali je pomislil, da bi bilo pri nadaljnjih razgovorih priporočljivo opustiti vsakršno deklaracijo in se vrniti k pogodbam, ki jo je Anglija podpisala.

Eden mu je odgovoril: Angleška vlada ni edina, ki daje deklaracije.

Zgrošen račun

Rim, 26. okt. (Tanjug). Jutri se sestane Italijanska vlada, da prouči položaj v zvezi s tržaško krizo. Pella bo poročal o diplomatskih akcijah, ki jih je sprožila Italijanska vlada v zadnjih dneh.

Politični krogi sodijo, da bodo na tej seji govorili o umiku čet z Italijanskim jugoslovanske meje. Napovedujejo, da bo vlada služ-

Razgovori o Posarju

Bonn, 26. okt. (T). V zvezi s posarskim vprašanjem, ki je postalo zadnje dni v odnosih med Nemčijo in Francijo spet preče, ker pomeni oviro za francoski pristane na Evropsko obrambno skupnost, je prišlo danes po petih mesecih spet do prvih službenih razgovorov med zahodno-nemško in francosko vlado. Tu sta se davi sestala kancelar Adenauer in francoski visoki komisar v Zahodni Nemčiji Francoski Poncet. Službeno je bilo objavljeno le, da sta govorila o zunanjepolitičnih vprašanjih. Večerni listi pa poročajo, da se je razgovor nanašal v prvi vrsti na Posarje in da se bodo prihodnji teden razgovori nadaljevali. Tedaj naj bi se sestala Adenauer in francoski zunanji minister Bidault.

Ameriška vojska se ne umakne iz Evrope

Pariz, 26. okt. (FP). — Vodja skupnega odbora načelnikov generalštaba ameriških oboroženih sil general Radford je danes dopoldne prispel v Pariz. Ob tej

Obisk izraelske delavske delegacije

Beograd, 26. okt. (Tanjug). — Tanjug poroča, da bo 1. novembra prispela v Jugoslavijo delegacija izraelske delavske stranke Mapaj. Izraelsko štiričlansko delegacijo bo vodil kmetijski minister izraelske vlade G. Naphtali. Delegacija delavske stranke bo ostala v Jugoslaviji bržčas 10 dni in bo v tem času obiskala več mest, organizacij in ustanov. Delegacija bo s tem vrnila obisk delegacije Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, ki se je mudila v Izraelu letos junija.

NOTRANJE POLITIČNI VZROKI ITALIJSKIH PRETENZIJ PO TRSTU

Pella žonglira z atlantsko zvestobo

da bi prevel svojo vlado iz »tehničnega« kabineta v »politični« režim

(Posebe za »Borbo«)

Rim, 26. okt. Glavna iredentistična kampanja je te dni utonila v blatu katastrofe v Kalabriji. Se enkrat je stvarnost imperativno pritegnila nase pozornost vseh in pokazala — tokrat na žalost s tragičnim primerom — koliko je v tej deželi za vlado vse bolj perečih problemov, kakor pa so zahteve po tujem ozemlju. Nemara je tisk iz pietete do žrtev in spriču obzira do bralcev, ki so jih najnovije posledice neresenih notranjih vprašanj hudo pretresele, zmanjšal svoj ekspanzionistični vik in krik, zmanjšal tudi naslove in skrčil število stolpcev za svoje pretenzije po Tržaškem ozemlju. Toda zaradi tega se pretenzije same niso nič zmanjšale. Zgodilo se je le, da se apetiti italijanske iredente začasno ne merijo po velikosti natiskanih črk in dolžini člankov.

V senci nacionalne žalosti pa se tržaška kampanja italijanske

vlade nadaljuje. Po kratki negotovosti in zbežnosti se je diplomatska akcija obnovila s propagandnim manevrom in v osebnimi intervencijami pri zahodnih silah.

V Anglijo, kjer so po mnenju palače Chigi italijanskim zahtevam še najbolj v napoto laburisti, so poslali socialnega demokrata Trevesa. Na »socialističen« način naj bi laburiste prepričal, kako je vse tržaško ozemlje italijansko in kako bo, če Italija Trsta ne dobi, propadla italijanska demokracija, hkrati z njo pa tudi Saragatova social-demokracija. Trevesu so dovolili, da se poleg drugih »prepričevalnih« sredstev posluži tudi grožnje, da namreč načne vprašanje o odnosih italijanskih socialistnih demokratov do Socialistične internacionale.

V Parizu, ki v palači Chigi o njem sodijo, da je bil doslej »nevtralen«, je potreben večji pritisk in zato krene jutri tja sam Pella.

Kar pa se Washingtona tiče, pa menijo v italijanskem zunanjem ministrstvu, da jim tja ni treba pošiljati nikakega posebne emisarja, da bi zagovarjal italijanske pretenzije: to še kar dobro opravlja sama ameriška veleposlanica v Rimu ga. Luce.

Vsebinska teh razgovorov intervencij javnosti seveda ne bo izdana. Zato pa so si v palači Chigi izmislili novo potezo za potrebe javnosti. Predlagali so umik čet z obeh strani meja »nazaj« v njihova prvotna garnizijska mesta. Ta manever so servirali zelo propagandno — očitno zato, da bi kroniko o dogodkih v zvezi s Trstom v italijanskem tisku — spet oživili.

Dejstvo je, da je Italija po senzacijem sestanku »vojnega sveta« — Pella se je takrat sestal z obrambnim ministrom in načelnikom generalnega štaba, za kar mu je služil kot »povod« falsifikat neke vesti »Jugopressa« — prva poslala tri divizije na jugoslovansko mejo in vojno bro-

dovje v Benetke. Bilo je to 29. avgusta. Italijanski tisk je 10 dni po Titovem govoru v Splitu omalovaževal jugoslovansko izjavo, da jugoslovanska vojska ne bo šla na mejo, ker bo lahko prišla še zmeraj ob pravem času, če bo treba. Ko pa je za to dejansko nastala potreba in je pričela italijanska vojna provokacija roditi svoje škodljive sadove, ter je prišel na provokacije o potrebi dozvedne »borbe« za zaščito cone B pred jugoslovansko aneksijo» odgovor v obliki ukrepov za stvarno zaščito cone A pred italijansko aneksijo, se je zdaj Rim »miroljubno« oglasil s predlogom o umiku čet v »njih« prvotna garnizijska mesta.

Katera mesta so to? Znano je, da je italijanski generalni štab že v juniju in juliju prestavil tri divizije: Ariete, Mantova in Folgore iz srednje in severne Italije v Videm, v neposredno bližino jugoslovanske meje. Njihov umik neposredno z meje v »prvotna garnizijska mesta«, torej nazaj v Videm, potemkemu ne bi prav nič spremenil agresivnega razporeda italijanskih čet.

Tržaška kampanja te dni tudi na notranjem področju sporov med strankami ni povsem zamrla. Mandat Pellovega »tehničnega« kabineta poteče ta teden, ko bodo v parlamentu izglasovali proračun. Vlada pa sedaj razglašala, da je s tržaško »rešitvijo« zaslužila, da ji podaljšajo mandat. Razine stranke, ki so se prvotno združile na iredentistični bazi, pa so začele drugače misliti o tem. Levi del koalicije terja ostavko vlade.

Ta zahteva prihaja toliko bolj do izraza spričo spora, ki so ga sicer skušali večje prikriti in je zaradi tega le delno prišel v javnost, namreč spor med De Gasperijevo in Pellovo skupino v sami demokristjanski stranki. Prejšnji ministri predsednik se ne strinja s tem, da bi se Italija oddaljvala od Atlantskega pakta, kakor je v tem Pella šel na linijo monarho-fašistov, če Trsta ne dajo Italiji. De Gasperi je sklical parlamentarno skupno vladne stranke in ta je Pello pustila, da je svečano obnovil zvestobo Atlantskemu paktu. To je dvignilo spet mnogo hrupa med monarhisti in neofašisti.

F. Barbieri

TURSKI TISK OB KARDELJEVEM GOVORU:

S polovičnimi ukrepi ni mogoče rešiti tržaškega vprašanja

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 26. okt. Turški tisk objavlja izredne izvečke iz Kardeljevega članka v »Borbi«. Listi podpirajo, da je v priči svetovne javnosti sklep z dne 8. oktobra doživel popoln moralni in politični neuspeh in da je bil cena za italijansko zvestobo Atlantskemu paktu, hkrati pa dejansko tudi podpora agresivnemu italijanskemu imperializmu nasproti Jugoslaviji. Listi na prvih mestih objavljajo tudi izjavo Koče Popovića, ki je označil italijanski predlog o umiku čet z meje za tendencioznen. Pri tem beležijo, da bodo jugoslovanske čete umaknjene z meje, ko prenehala sleherni nevarnost napada.

»Tidizaret« ugotavlja v svojem komentarju, da je zavel iz Italije nov

veter iredentizma, ki je znan še iz prve svetovne vojne. Sam Pella ga je v parlamentu potrdil, ko je dejal, da se bo Italija borila za Trst prav tako, kakor bi se za Rim. Pella stavlja pogoje za sodelovanje na konferenci petih držav in terja, da mu prej izročijo cono A in naj na konferenci od Italije ne zahtevajo, da se odzove cona B. In potem grozi, da bo podal ostavko in da bodo prišli na oblast Nenni in v Togliattijevi ljudi. Mar je še kje učinkovitejša grožnja, da se požene Zahodu strah v kosti? List zaključuje. Reči je treba, da je spričo tržaške krize nastala nevarna situacija za Atlantski pakt, za Balkanski pakt in tudi za mir na Jadranu in na Balkanu. Takega problema zatorej ni mogoče rešiti s polovičnimi ukrepi. Z. P.

V ptujskem okraju je odkupljenih blizu tisoč hektarjev orne zemlje

Uredili bodo dvojce državnih posestev, v Cirkulanah pa vinogradniško gospodarstvo

Komisija za izvedbo zakona o zemljiškem maksimu je po treh mesecih zasliševanju in dela na terenu končala delo. Izdala je 378 odločb, s katerimi je odkupljeno 946 ha orne zemlje. Obdelati je treba samo še kakšnih 20 primerov, ki so zapleteni. Po ureditvi preostalih primerov bodo dosegle površine nekaj nad 1000 ha. Večino odkupljene zemlje so že prevzela državna posestva, tako da so na nekaterih parcelah opravili že jesensko setev. Iz odkupljenih površin v Slovenskih goricah bosta formirani dve novi državni posesti — Juršinci in Trnovska vas, medtem ko je nad 200 ha površin iz občine Cirkovci prevzelo državno posestvo Kidričevo.

Velika večina kmetov je sprejela odločbe mirno in z razumevanjem z izjavami, da bodo tudi na preostali zemlji lahko še dobro gospodarili. Spoznali so pravičnost zakona in njegov pomen za nadaljnji razvoj našega kmetijstva. Seveda pa niso vsi ok mislili. Tam, kjer so že v začetku delali komisijam na terenu največ težav, tam so tudi sedaj nastopili. Tako n. pr. v Gaječih, občina Gorisnica, najprej nihče ni hotel sprejeti odločbe. Po nekaj dneh so si nekateri premislili in prišli sami po nje. Komisija je prejela tudi že nekaj pritožb, katerih 80% pa se nanašajo na zahtevo po izpremem-

bi parcel. Večino teh pritožb je rešila komisija tako, da je poklicala prizadetega in z njim stvar uredila. Pokazalo pa se je pri tem tudi to, da nekatere skupine, ki so delale na terenu, niso dovolj upoštevale umestnih predlogov kmetov. Nekaj pritožb pa je komisija odstopila v rešitev renulniški komisiji in okrožnemu sodišču.

Te dni je komisija začela podrobno delo za izdajanje odločb po zakonu o odpravi viničarskih odnosov. Iz odkupljenih vinogradov v Cirkulanah, kjer je največ primerov bo ustanovljeno novo vinogradniško posestvo. Viničarji te odločbe nestrno pričakujejo.

Iz majhnega je zrasla velika tovarna

V Zrečah potrebujejo na stotine delavcev

Moderna tovarna kovanega orodja Zreče se je po osvojitvi razvila iz majhnega obrtnega podjetja. Zdjaj dela v tovarni nad 600 delavcev, potrebovala pa bi še precej kvalificirane delovne sile. Ker pa ni v Zrečah stanovanj, ne morejo dobiti novih delavcev. Čeprav se je po osvojitvi usposobilo v tovarni 50 odstotkov ljudi in imajo zdaj 40 vancev, ki bodo v kratkem začeli delati pri strojih, bi potrebovali še približno 270 ljudi. Zdjaj gradijo provizorično barako, v kateri bodo lahko stanovali samci, razen tega pa še tri štirikožinske hiše. Skoda je le to, da so pošli krediti, in da hiš ne morejo dokončati, čeprav bi bilo treba napeljati samo še vodovod in urediti kanalizacijo.

Prav zaradi pomanjkanja delavcev ne morejo sprejemati vseh naročil, ki jih dobivajo iz inozemstva. Tovarniški izdelki v Zrečah so tako kakovostni, da ne najdejo resnega tekmeča nikjer drugje, kakor v Nemčiji. Nedavno so uvozniki iz Carigrada poslali zahvalno pismo, v katerem se zahvaljujejo za dobro izdelano orodje. Ko so bili predstavnik carigraskih podjetij v Zrečah, so predlagali, da bi nekatero orodje kromali. Direktor in delavski svet sta ukrenila vse potrebno in so že naročili stroj za galvanizacijo, tako da bodo prihodnje leto že začeli kromirati. Razen orodja izdelujejo tudi razne dele za Tovarno avtomobilov v Mariboru in Rakovico.

Na Trojanah ni vse zdravo

Neurejeni gospodarski problemi so omogočili zdravarstvo

V trojanski občini imajo splošno kmetijsko zadrugo in kmetijsko obdelovalno zadrugo. V prvi je blizu sto članov, v drugi pa so le štiri najmočnejše trojanske kmetije. Člani te obdelovalne zadruge so pri ugodnih pogojih, a tudi s prizadevanjem in pridnostjo postavili zadrugo na trdne finančne noge. Zadruga ima gostilno, ki dosega zaradi ugodne prometne lege (na trojanskem klanou in izvrstne postrežbe tudi do pol milijona dinarjev mesečnega prometa. Lepe dohodke si je obdelovalna zadruga znaela priskrbiti tudi z žago in s trgovino z lesom, medtem ko njen kmetijski sektor, ki naj bi bil njen steber, daje plevelše dohodke kot lesni odsek ali gostilna. Obdelovalna zadruga dosega obilen dohodek tako da lahko plačuje svojim maloštevilnim članom znatne trudodine.

Toda ta mnogo obetajoča zadruga se je žni začela oddaljevati od splošne kmetijske zadruge in od občinskega gospodarstva sploh. V odboru KZ je imela sicer svojega zastopnika, vendar se ta mnogokrat ni udeležil niti odborovih sej. Skratka, obdelovalna zadruga se je začela skoraj ljubosumno zapirati v svoj maloštevilni krog ter je pozabljala, da je dolžna pomagati krepiti razen sebe tudi zadrugalstvo in napredno kmetijstvo v vsej občini.

Ob tem, za trojansko občino sila važnem gospodarskem vprašanju, pa so se, ravno zato, ker Trojančani problema dolgo niso zagrabilli pri korenini, izločili združbe med posameznimi Trojančani. Bivši tajnik občinskega ljudskega odbora, Matevž Premk, je obital zadržan v voditljem nekatero gospodarske in poli-

tične nepravilnosti. Žal pa svoje kritike ni usmeril tako, da bi pomagal odstranjevati nepravilnosti, ki deloma resnično obstajajo, ampak je skušal uveljaviti predvsem svoje gospodovalne ampicije. S takimi težnjami je od konstruktivne kritike kmalu zabredel v zahrbitno intrigantstvo proti nekaterim vodilnim zadrugalnikom, kasneje pa proti vsem, ki jih je smatral za njihove somišelnike. Premk je naravnost škodoželjno hlastal za njihovimi političnimi in celo osebnimi grehi za deset in še več let nazaj, jih tudi napihoval, govorilce potem razširjal med vaščani, delno pa jih objavljal tudi v »Pavlihu«. Prizadevi so mu vrabili mlaj za drago. Na Trojanah je nastalo vzdušje, ki je kvarilo celotno družbeno življenje v občini. Nekajkrat so trojanski komunisti pokušali stvar urediti ter so Premka celo izključili iz članstva Zveze komunistov, okrajni ljudski odbor pa ga je razrešil tajniške dolžnosti. Vsi ti ukrepi pa so, lahko bi rekli, le za silo obrisali prah s problema, problem pa je ostal in se celo razrašal. Premk s svojim početjem je bil pri vsej stvari le obrobnega pomena, poglavitni vzrok, ki so omogočili na Trojanah razmere, pri katerih je Premk uspeval pri posameznikih a svitimi intrigrami, pa so bili v gospodarski problematiki Trojan, ki se je pojavila zlasti okrog zadrugalstva. Ljudje so namreč ugotovljali, da se obdelovalna zadruga, v kateri so se gospodarsko lepo krepile le štiri najmočnejše trojanske kmetije, odmika tako splošni zadrugi, kakor tudi občini, kar otekoča, da bi tamkajšnje zadrugalstvo postalo množičneje. Obdelovalna zadruga tudi ni imela povsem jasno evidenco o ustvarjenih

In razdeljenih dohodkih, kar je pri posameznih vaščanih vzbujalo rahel sum. Razen tega je ljudi upravičeno bodlo v oči nepravilno, toda že kar nevarno udomačeno ravnanje nekaterih okrajnih funkcionarjev, ki so, kadar so prišli na Trojan, zavili najprej v zadrugalno gostilno in tam razpravljali o občinskih problemih največ s poslovođkinjo gostilne, namesto, da bi šli probleme obravnavat na občinski ljudski odbor. (Podobno prakso so ti okrajni funkcionarji, zlasti tov. Kreže, udomačili tudi v Loki pri Zidanem mostu.) Prav pri takih razmerah pa je bivši občinski tajnik Premk, vsaj nekaj časa, lahko uspeval v intrigrami.

Vendar je v zadnjem času le začela zmogovati zdrava razsodnost Trojančanov, ki so začeli spoznavati, da jim intriganstvo posameznikov, zlasti pa Matevža Premka, samo škoduje. To je pokazal zadnji zbor volivcev, ki se ga je udeležilo izdatno več ljudi, kakor jih je prišlo drugokraj. Na tem zboru volivcev se je Matevž Premk prepričal, kako se je s svojim početjem odvijal in zameril vaščanom, kar mu bo lahko v koristen pouk. Pri vodilnih občinskih odbornikih in, upajmo! tudi pri nekaterih članih obdelovalne zadruge pa je začelo prodirati spoznanje, da se bodo morale KDZ, KZ in ljudski odbor bolj potruditi, da bi ustvarili krepkejšo komunalno skupnost, predvsem sveda, kar zadeva gospodarsko sodelovanje. Člani KDZ bodo s tem obnem dokazali, da jim ni pri srcu zgolj lastna gospodarska okrepitev, ampak razvoj celotnega zadrugalstva na Trojanah. Po tem prizadevanju jih bodo Trojančani tudi prosjali in ščenevali.

Miro Zakrajšek

KULTURNI OBZORNIK

O nekaterih kulturnih problemih Maribora

Naš sodelavec Vojko Novak se je obrnil na predsednika Mestnega ljudskega odbora Maribor tov. Miloša Ledineka, da mu odgovori na štiri vprašanja o mariborskih kulturnih problemih.

Kako je s šolstvom v Mariboru? Kakšna je potreba po novih gradnjah?

Porast prebivalcev, močan porast rojstev, ki se bo ob vpisu v šolo posebno odrazil v šolskem letu 1955/56 (nad 8.500 učencev v osnovni šoli), predvsem pa zmanjšani volumen šolskih prostorov zaradi bombardiranja nakazujejo vzroke pomanjkanja šolskih prostorov. Saj že danes ob 6000 učencih v osnovni šoli manjka več kot 50 učnih sob, kar se bo prihodnje leto še poslabšalo.

Nujne so osnovne šole na Teznu, ki je vsa obkrožena od Metalne tovarne in ima za okrog 500 otrok le 5 učilnic, dalje na Pobrežju, kjer se nižja gimnazija in osnovna šola stiskata v istem posloju (750 otrok, a le 5 učilnic) in v Koških, kjer je osnovna šola v zaslihljnih prostorih (208 otrok v štirih učilnicah v izmeri 7x5 m). Tudi ostale osnovne šole so na tesnem, tako ima n. pr. osnovna šola v Cankarjevi ulici le 6 učilnic za 12 oddelkov. Nekoliko boljše je stanje na gimnazijah, a to na račun osnovnih šol. Gimnazija na Teznu se stiska v leseni baraki. Šolske prostore v Studenčkih smo letos začasno rešili, a vprašanje osnovne šole na Teznu in Pobrežju se mora rešiti v letu 1954/55. Načrti so že pripravljeni. Če ne bo za te investicije dovolj tekočih sredstev, bo moral Mestni ljudski odbor reševati to s krediti. Čakati se ne sme več. V naslednjih treh ali štirih letih pa bo nujno rešiti še vprašanje osnovne šole v Koških in gimnazije na Teznu, ker zgraditve nujno potrebnih 80 novih učilnic t. j. najmanj štirih novih šol z 20 učilnicami ne smemo več odlagati.

Zelo težke so razmere po naših internatih vajenišč in industrijske mladine; njihovo zboljšanje moramo doseči v letu 1954 (adaptacije, sanitarne naprave, inventar).

Kljub vsem težavam pa se Maribor s svojimi predvojnimi naprednimi pedagoškimi tradicijami sicer počasi, a vendarle prebuja iz neke pedagoške stagnacije, ki je zavladala v letih po osvoboditvi pod vplivom diriganja od zgoraj.

Štislali smo že več mnenj, naj bi Radio Maribor postal v izvajanju programa bolj samostojen. Mnogi pa mislijo, naj bi se popolnoma osamosvojil.

Vsekakor bi bilo to želeti, saj ima Maribor s svojim zaledjem tudi pravico do tega že zaradi svoje politične, gospodarske in kulturne vloge, a še posebej zaradi lepega števila naročnikov s tega področja. Vendar pa je treba tu postaviti pogoje, da svoj razširjeni lastni program tudi kvalitativno izpopolni, kar bržkone ne bi bilo težko, če bi se uredniški odbor radijskih oddaj izpopolnil iz vrst javnih in kulturnih delavcev Maribora, oz. da se program obravnava širše in se bolj upoštevajo potrebe in vloge Maribora ter širše okolice, kar bi po mojem mnenju lahko opravljal razumno izbran poseben svet Radia Maribor.

Jugoslovanske knjižne novosti

Ze tako bogata prevodna literatura je dobila v zadnjem času nekaj pomembnih novosti.

Bogorajska založba »Prosveta« je v svoji zbirki »Svetski pisci« izdala svetovno znano delo Hansa Jakoba Christoffela von Grimmelshausena »Simplicissimus«. To obsedno delo je prvi veliki roman v nemški literaturi in eno redkih del iz 17. stoletja, ki se danes živi. V njem je avtor z veliko humorja in satiro podal sliko Nemčije v času tridesetletne vojne. Kot prvi več potepuških romanov tudi temu ne manjka fantastičnih dogodkov, toda valj ga v taki harmoniji, da kritiki proglašajo to delo za nemškega »Don Kihota«. Delo je prevedel dr. Nikola Popović.

Reda druga bogorajska založba, je izdal prevod Stendhalovega romana »Armanees« ali »Nekoliko slik enega pariskog salona u 1827. godine«. Ta prvi Stendhalov roman, ki ga je prevedel naš znani stendhalovec dr. D. Milčič, je morda bolj zanimiv kot delo, s katerim se približuje k zaključku prevajanja celotnega Stendhalovega opusa, dasi ima vse značilnosti, ki kraste ostala avtorjeva dela. Tudi v njem rešuje problem mladine, ki vidi propad družbe, ne more pa prekiniti s njo. Delo čaka slovenščina prevajalca.

Poznavanje potreb knjižnega trga je pokazala zagrebška založba »Zora«, ki je v svoji zbirki »Svetski klasici« na novo izdala že prej prevedena dela svetovnega slovesa kot: Oskar Wilde; »Slika Dorina Gray« v prevodu Zlatka Gorjana; Aleksandra Manzonija »Zarodence«, prevod Jovana Djale ter Dostojevskoga »Idiota« v znanem prevodu Iso Velikanoviča.

Publicistika, ki je v južnih republikah veliko bolj na tekočem kol pri nas, je zastopana v zadnjem času s prav zanimivim delom Bohumila Baušmana »Kako je umirala Čehoslovaška sloboda«. Predsednik socialdemokratske stranke CSR, Baušman, sedaj emigrant v Avstriji, je opisal

bor. Govoriti o popolni osamosvojitvi Radia Maribor pa je verjetno prezdgoj. Ali niso to morda le želje ozkega kroga ljudi, ki bi se želeli bolj uveljavljati iz takih ali drugačnih vzrokov, pri čemer jim ni poglavitno vprašanje politično in kulturno vzgojno poslanstvo radia.

Zanima nas Vaše gledanje na razvoj in delo ostalih mariborskih kulturnih ustanov. Tu mislim predosem Drama in Opera. Ali je obisk delavstva zadovoljivo?

Od kulturnih ustanov Maribora imajo brez dvoma ugodne pogoje za delo in razvoj Študijska knjižnica in Pokrajinski muzej v Mariboru, v pozni jeseni pa se jim bo še pridružila galerija slik, ki je sedaj v fazi dokončne ureditve. Posebno vprašanje je Pokrajinski arhiv, ki se za čudo ne more znebiti nekega omalovažujočega in mačehovskega odnosa in jerobstva Ljubljane. Če kje, potem je v kulturnem delu upravnih centralizem škodljiv.

Naše Slovensko narodno gledališče v Mariboru je brez dvoma tako po svojem programu kot po svoji povezanosti z ljudstvom izredno močan kulturno politični faktor. Ne bi želel preveč reči, a upam si trditi, da postajajo naša Drama, naša Opera in balet res mariborski t. j. naša potreba in naša skrč. Mestni ljudski odbor Maribor daje svojemu gledališču samo redne letne subvencije 35 milijonov. Danes si Maribora ne moremo misliti brez Drame, Opre in baleta. Žrtve, ki jih daje skupnost gledališču, se zavajajo tudi umetniški kolektivi v svojem odnosu do ustvarjenega dela na odru, a kar je glavno, naše gledališče dobiva svoje močne korenine med delavstvom; predvsem je delavska mladina iz leta v leto zvešjeji obiskovalec gledališč. — Lanska predstava »Svejka« je pokazala, da ne gre voditi teatarske politike po stopinjah pred 1941. številne predstave in izredni obisk »Miklova Zale« v času »Mariborskega tedna« pa so nakazali, v čem je izredna kulturna in politična vloga teatra. Mi Mariborčani smo na splošno z umetniško silo naših gledaliških umetnikov v denih pogojih zadovoljni, četudi ne trdimo, da ne bi bilo lahko še marsikaj boljše. To bo pa odvisno od dveh čimeljev:

Prvič, od skupnosti, kdaj in v kakšni meri bomo zmogli izvršiti večje adaptacije v gledališču, da razširimo auditorij, da damo boljše delovne pogoje gledališkemu ansamblu in da pripravimo še eno gledališko dvorano za komorni teater.

Povečana osrednja dvorana in stranska komorna dvorana bi brez dvoma nudili tako Drami kot Operi močnejše večjeje uveljavljanja. S komornim teatrom bi naše gledališče laže opravljal svoje poslanstvo tudi na podeželju. Predvidene adaptacije pa bi povečale gledališču tudi lastna sredstva, ki so sedaj minimalna in znašajo le okrog 10 % letnega proračuna.

Drugič, od gledališkega kolektiva, če se bo še bolj kot doslej zavedal, komu služi in za koga se žrtvuje. Eno je gotovo: z umetniško rastjo, z ustvarjalno silo, z zvestobo svojemu ljudstvu in z jasno perspektivo biti teater nove socialistične družbe, bo deležen še večjega moralnega in materialnega priznanja, a to tembolj, če bo poleg vsega ta kolektiv razumel napore MLO za gledališče in svoje potrebe omejeval v okviru danih možnosti.

Ali bi hoteli povedati nekaj o težavah kluba likovnih umetnikov?

O naših likovnih umetnikih bi najprej rad to povedal, da jih imamo radi. Da ta ugotovitev ni fraza, je dokaz v tem: MLO je omogočil, da dobe mariborski likovni umetniki svoje stalne in, mislim, tudi dovolj obsežne in lepo urejene razstavne prostore v novi »Galeriji slik«. Dalje je MLO, a deloma tudi politične organizacije in tovarniški kolektivi, ob razstavah Kluba likovnih umetnikov njegova stremljenja vedno podprli. Verjetno se v toliko meri, da bi bili vsi razstavjalci zadovoljni, kar pa ni odvisno le od teh, temveč v enaki meri tudi od razstavjalcev.

Znano je, da je večje število likovnih umetnikov v težavah zaradi pomanjkanja ateljejev, kar jih ovira pri ustvarjanem delu. Vseeno bi pa morali tudi oni razumeti, da v težki stanovanjski tiskini ne gre stanovanjskih prostorov spreminjati v ateljeje. Prav bi bilo, če bi v taki stiski bili tudi likovni umetniki bolj skromni in bi se začasno zadovoljili s prostori, ki so jim bili ponujen v Domu ljudske prosvete na Partizanški cesti, dokler jim v novozgrajenih hišah ne pripravimo boljših prostorov.

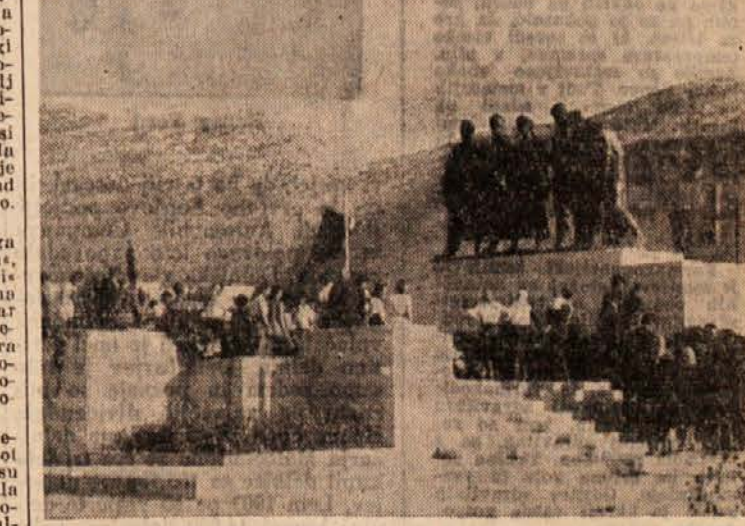
Ko je Svet za prosveto in kulturo MLO Maribora razpisal natečaj za Jurčičev spomenik v Mariboru, med likovnimi umetniki ni bilo takega odziva, kakor smo pričakovali. Tudi realizacija Schreinerjevega spomenika se preveč zavlačuje.

IVAN PREGELJ 70-letnik

Posebne družbeno politične razmere prve svetovne vojne in prvga obdobja, ki je tej vojni sledilo, so v Evropi in pri nas rodile literarno strujo, ki jo označujemo z imenom ekspresionizem. Zmudenost časa in značaj struje same nista bila preveč naklonjena stvaritvam, da bi lahko osvojile široke kroge ljubiteljev umetnosti. Posebno težko vlogo je imela ekspresionistična proza. Vendar je bilo tudi v pripovedništvu napisanih nekaj del, ki so preživela okus svojega časa.

Med ekspresionistične pripovednike večjega formata sodi pri Slovencih Ivan Pregelj. Izredno plodovit, človek volje in talenta — četudi s celotnim svojim delom ni prebil ozkega kroga bralecev inteligentov — je z nekaterimi svojimi stvaritvami vendarle prodrl tudi do našega preprostega bralea. Njegovi Tolminci, Stefan Golja in njegovi in še marsikateri izmed njegovih tolminskih novel so dela, ki jih dojema in rad bere sleherni naš človek. So to dela, ki so našemu primorskemu človeku za časa Italije in partizanških dni vlivala poguma, vere in prepričanja v zmago »stare pravde«.

In marsikdo, ki si je že pred petnajstimi leti in že prej kupil svojo narodno zavest in vero v zmago ob mogočnih likih tolminskih puntarjev, se bo s toplo mislijo spomnil Ivana Pregelja, ki praznuje danes svoj sedemdeseti rojstni dan.

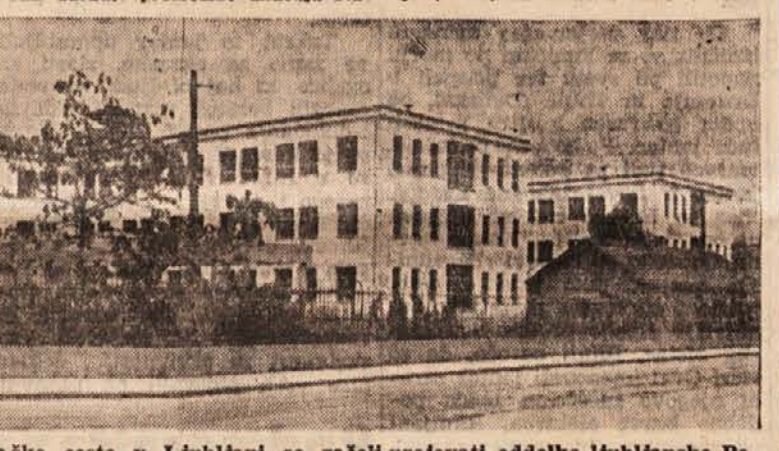
Kipar Nandora Glida: Spomenik padlim borcem v Trebinju

Kaj je z novimi gradnjami v Ljubljani

Te dni bodo na vogalu Prešernove in Vošnjakovke ulice, nasproti nove stavbe »Technike«, zazidali prva lopta za novo stanovanjsko stavbo, ki jo bo zgradil Mestni ljudski odbor iz sredstev ljudskega posojila. Novo poslopje, ki bo imelo sedem etaž je trenutno edina stanovanjska stavba,

stredišču mesta in njegovi najbližji okolici. Tako je bila na Titovi cesti, na Ajdovščini, projektirana palača podčelnika »Slovenija« avtor. Ker je to podjetje zamenjalo lokacijo z glavno zadrugalno zvezo, bo tu gradila Glavna zadrugalna zveza. Ker so morali zaradi spremembe značaja stav-

niran temelji na podlagi idejnega osnutka, nato pa so morali gradnjo ustavit. Ker Mestni ljudski odbor ni izdal gradbenega dovoljenja. Čeprav so bili predloženi načrti, ki jih je gradbeni oddelek tudi odobril, gradbenega dovoljenja ni bilo. Vzrok je v tem, da zahteva MLO v smislu

Na oglu Jegličeve ulice in Zaloške ceste v Ljubljani so začeli urejevati oddelke ljubljanske Poliklinike

ki jo bo Mestni ljudski odbor začel graditi iz sredstev mestnega ljudskega posojila.

Toda to je samo ena stavba, ki bo zrasla v središču mesta. Znano pa je, da je bilo spomladaj govora o številnih novih stanovanjskih in poslovnih zgradbah, ki jih bodo letos zgradili, oziroma začeli graditi v

be napraviti nove načrte, ki pa še niso povsem gotovi, bodo z gradnjo sedemnadstropne hiše začeli šele aprilmadi. Glavna zadrugalna zveza ima za gradnjo finančna sredstva zagotovljena.

Podjetje »Slovenija avtor«, ki bi moralo graditi hišo na Titovi cesti, na prostoru poleg trgovine čevljev Borovo, pa je graditev svoje stavbe odložilo. Vzrok? Pomanjkanje sredstev. Tako vsaj pravijo v »Slovenija avtor«.

Isto praviljo v direktili Na-me. Tudi Na-me je nameravala že letos zidati novo stavbo poleg svoje blagovnice v Kardeljevi ulici. Načrti so bili že povsem pripravljeni in hoteli so jih začeti s podiranjem stare stavbe. (Taktat je bilo opravljeno razburjenje ljudi, ki so jih hoteli izseliti, ne da bi sploh imeli nova stanovanja zanje.) Z blokiranjem sklada za prosto razpolaganje in rezervnega fonda, je bila zidava onemogočena. Zdalj ostane samo še možnost najetja dolgoročnega posojila na kar pa v direktili Na-me skoraj ne računajo.

Velika stanovanjska hiša, ki jo je zgradilo podjetje »Technika« na Vošnjakovki ulici, že več mesecev stoji v surovem stanju nedokončana. Za notranja dela je zmanjkalo sredstev. Vendar, praviljo v podjetju, bodo spomladaj stavbo dokončali, ker bodo za to gotovo dobili sredstva. Če ne bodo zadoščala lastna, pa imajo obljubljen pomoč od Mestnega ljudskega odbora.

Podjetje »Tesar« je nameravalo graditi stanovanjsko hišo za Bežigradom, za kar je imelo pripravljene 15 milijonov dinarjev, kar bi po njihovem mnenju zadoščalo za gradnjo stavbe v surovem stanju. Prihodnje leto naj bi gradnjo nadaljevali z novimi sredstvi, ki bi jih podjetje deloma zastužilo, deloma jih dobilo s kreditom. Po izkupu so bili beto-

novih predpsov poleg načrtov tudi potrdilo banke, da so za celotno gradnjo zagotovljena denarna sredstva.

Enake so bile ovire, ki so zastavile zidavo stanovanjske hiše podjetja »Less«, ki prav tako gradi za Bežigradom stanovanjsko stavbo. Vendar pa menijo v podjetju, da bodo s sredstvi, ki jih imajo na razpolago že v kratkem, vsekakor pa še pred zimo, nadaljevali z gradnjo.

Tudi podjetje »Mercedes avtor« ima v načrtu zidavo stanovanjske hiše na Titovi poleg svojih sedanjih prostorov, toda tudi tu zavisi realizacija načrtov od finančnih sredstev. R.

Razpečevanje blokov volilnega sklada je v prvi vrsti naloga članov odborov političnih in družbenih organizacij ter politično najbolj razgledanih ljudi

Ljubljana na Dan mrtvih

V okviru Dneva mrtvih pripravljala Mestni odbor Zveze borcev v Ljubljani več žanrnih slovesnosti, med katerimi veča posebej omeniti dve osrednji komemoraciji: prva, posvečena spomnu žrtiev šlišhima, bo 1. novembra ob pol enajstih dopoldan v Gromzni jami, druga pa isti dan ob petnajstih uri na grobovih talec na Zalah. Vrhu tega se bo ljubljansko prebivalstvo oddelžilo spomnu padlih domoljubov na svojih terenih, kjer so v letih po vojni odkrili številne spomenike in spominske plošče.

Huda nesreča v Mežici

Ljubljana, 26. okt.

Kakor smo telefonično obveščeni, je bila sinoči v Mežici huda nesreča, pri kateri je bilo zastrupljenih deset delavcev, od katerih so trije podlegli zastrupitvam.

Nesreča se je zgodila zaradi tega, ker je nadzornik Stanko Makuc odprl ventil strupenih plinov namesto ventila za ventilacijo. Ko je nesrečnež omahnil zaradi zastrupitve, so mu takoj hoteli priskočiti na pomoč drugi sodelavci. Niso pa bili seznanjeni, da je to delovno mesto zastrupljeno z močno strupenimi plini in so zaradi tega nastale nove in nove žrtve. Poleg nadzornika sta zastrupitvam podlegla tudi strojnik Adolf Jurač in delavec Maks Stumpf. Sedem zastrupljenecv pa je bilo odpeljanih v bolnišnico, kjer so jim nudili prvo pomoč. Iz Ljubljane je na kraj nesreče odpotovala posebna komisija z nalogo, da ugotovi vzroke nesreče.

Na Kollčevem gradu moderno kopalnice, ki bo namenjeno delavstvu papirnice in ljudem iz bližnje okolice. Kopalnice bo imelo 15 prh in dve kadi. Odprto bo v začetku novega leta, ko bo papirnica dobila in montirala nov parni kotel, ki lo dalaj dnevno 8-10 ton pare, katero tovarna potrebuje za pogon svojih strojev. V zgradbi kopalnice bodo uredili tudi moderno brivnico.

Odbor za gradnjo kulturnega doma in tiskarne v Novi Gorici je naložil na vse sindikalne podružnice v primorskih okrajih poziv, naj svoje članstvo seznanijo z važnostjo te akcije in naj priprone zbiri prostovoljne prispevke. Poziv se konča z besedami: »Naj ne bo Primorca, ki ne bi prispeval vsaj eno opeko za kulturni dom in tiskarno v Novi Gorici.«

V Ljubljani razpravljajo o osnutkih uredb o gospodarskem sistemu FLRJ

Ljubljana, 26. okt.

Na predlog odbora za gospodarstvo pri Izvršnem svetu LRS je MLO Ljubljana organiziral razpravo o osnutku druge zbirke uredb o gospodarskem sistemu FLRJ. Razprave so se udeležili tudi tovariši iz okrajnih oziroma mestnih ljudskih odborov Krško, Novo mesto, Trbovlje, Kočevje, Črnomelj in Ljubljana-okolica. Take sestanke bodo sklicali za okoliške okraje tudi v Mariboru in Novi Gorici.

V Ljubljani so o osnutku uredb razpravljali ločeno v dveh skupinah. Sestanki so trajali da-

nes ves dan in če bo treba, se bodo jutri še nadaljevali. V dvorani na Magistratu so obravnavali osnutke uredb o delovnih razmerjih v gospodarstvu, o upravljanju splošno ljudskega premoženja ter o organizaciji, poslovanju in upravljanju jugoslovanjskih pošt in telekomunikacij. Referenti so bili dr. Marjan Dular, ing. Bogdan Zagar ter Georgij Kostjakovski. V klubu poslancev na MLO pa so razpravljali o osnutkih uredb, ki se nanašajo na gradbeno dejavnost. Referenti so bili ing. Vladimir Cadež, ing. Josip Cernivec, ing. Alfonz Denbisek in dr. Prš.

KEGA PO MALEM ZA VSE

Na Javi je 45 ognjenikov

Tehnični razvoj je zadnja desetletja močno vplival tudi na prebivalce tega otoka

Tudi zdaj, po razglasitvi republike Indonezije, je Java središče Malajskega otoka, največjega otočja sveta. Po površini bi jo lahko primerjali z Nemčijo. Čeprav je manjši od Sumatre in Bornea, pa je vendar bogatejši in privlačnejši otok. Prav Javi se mora Holandska predvsem zahvaliti za svoje bogastvo, kakor izvira blaginja Belgije iz Konga. Na Javi je zlasti mnogo kokosovih in gumijevih plantaž. Očarljiv je pogled na širne nasade ananasa. Podnebje je tako ugodno, da imajo na Javi tri do štiri žetve. Vse plantaže so skrbno obdelane. Najživahnije je življenje ob prekopih. Ob njih imajo obrtniki svoje delavnice, delavci pa hišice. Vsa Java je preprežena s cestami.

Naloga prekopov je namakati suho zemljo in izsuševati močvirja. Holanci so se malone sto let borili proti komarjem, da so jih zatrli vsaj toliko, da malarija ne ogroža več prebivalcev Jave. Prva naselbina na tem velikem otoku je bila stara Batavija, kjer so pozneje prebivali samo domačini. Holanci pa so ustanovili novo Batavijo, ki je zdaj eno najlepših mest na Daljnem vzhodu, pravo

tropično mesto nasadov in sadnih vrtov. Kdor ima dovolj denarja, lahko stanuje v pol ure oddaljenem okraju najlepših vil, kjer ima na razpolago vse udobnosti, hkrati pa je v neposredni bližini pragozda. Nekaj posebnega je v Bataviji glavni hotel. Glavno poslopje je samo enonadstropno, okrog njega pa je sredi zelenja

V jedilnici, ki nima stranskih sten, marveč samo stredo na stebrih, strežijo gostom domačini v belih jopicah in turbanih. Poleg jedilnega lista položijo natakark pred gosta tablico, na katero lahko napiše svoje želje. Brati ne znajo vsi Javanci, ker šolanje za domačine na Javi še ni obvezno. Vsako večje naselje pa ima šolo.

so prodrle na Javo zlasti med drugo svetovno vojno. Holandska je bila zaveznik zahodnih držav in leta 1942 je po japonskem napadu na Pearl Harbour napovedala Japonski vojni. In iz te vojne se je pozneje razvilo azijsko osvobodilno gibanje. Izraz kolonizacija, ki so ga uporabljali cela stoletja, se je umaknil geslu o izkoriščanju. Zdaj je na tem področju svobodna samostojna republika Indonezija in indonezijske ladje vozijo med otoki. Samo promet med Evropo in Indonezijo se vzdržujejo nizozemske ladje. Java je pravzaprav otok na ognjeniku. To je najbolj vulkansko področje na svetu. Samo na Javi je namreč 45 ognjenikov in mnogi med njimi še delujejo.

Vulkan Merapi na Javi

mного hišic. V vsaki je samo eno stanovanje s teraso ali dve spalnici s kopalnico. Ker pa je v neposredni bližini pragozda, se večkrat zgodi, da prilezejo v sobo škorpioni ali da priskaklja skozi okno opica. Zato najde gost na vsaki postelji usnjen bič, da s njim opice nažene iz sobe.

V učnem načrtu je videti prizadevanje, da bi se javansko šolstvo približalo evropskemu.

Tehnični razvoj je v zadnjih desetletjih močno vplival tudi na prizadevanje Malajce, zlasti na Javane. Mnogi imajo že radijske aparate in tudi fotografirali so se že naučili. Tehnične pridobitve

Zob časa vse razjeda

Največji geni prežive »nesmrtnost« le nekaj stoletij

Vse prej ali slej razpade v prah in pepel. Najminljivejši pa je človek. Izkopanine iz pradavnih časov kažejo, da se od človeka najdlje ohranita lobanja in stegenica. Hitreje izgineta slava in sijaj. Največji geni prežive »nesmrtnost« — kvečjemu nekaj tisočletij, potlej pa nihče več ne govori o njih. Malone vse vsakdanje stvari, ki se nam zde »nepogrešljive«, so zapisane razpadu. Par čevljev nam komaj zadošča, da prehodimo peš Srednjo Evropo. Avto najboljšo znamke lahko prevozi samo 400.000 kilometrov, potem pa ni več za rabo. Vendar pa bi se lahko peljali desekrat okrog sveta.

Zob časa najbolj razjeda železo. 10 m dolga železniška tračnica izgubi v štirih letih na teži 15 kg. Nasprotno pa je pisalni stroj zelo trpežen. Če pišemo z njim deset let, smo napisali kakih 200.000 milijonov črk, preden odpove. Kakor vsa industrija, tako se tudi gospodinjne breme proti rji. Zebnje in igle razje že v nekaj letih. Če stoji vedro na prostem, ga rja v desetih letih po-

polnoma razje. Vsako leto so potrebne milijarde, da znova prepletkajo mostove in druge železne naprave. Največje ladje bi rja v dobrih desetih letih razjedala, da bi ostala od njih samo stara šara, če jih ne bi večkrat prepletkali. V Regensburgu še stoji kamnit most iz leta 1140. Od tako starega železnega mostu ne bi več bilo ne duha ne sluha.

Ne le zobne ščetke, marveč tudi zobne hitro obrabijo. Lasje morajo človeku kdaj pa kdaj izpasti, da mu zrasto novi. Isto velja za krvna telesa in, razen nekaterih živev, malone za vse sestavine telesa, ki se morajo obnavljati. Vsakih sedem let se vse človeško telo tako rekoč obnovi. Največja poslopja srednjega veka so že zapisana razpadu, zob časa jih čedalje hitreje razjeda. Kemične spojine v ozračju nad velikimi mesti njihovo razpadanje pospešujejo. Daljše življenje je odmerjeno pogorjem. Pa tudi najvišje gore se polagoma krushijo in čez nekaj milijonov let se bodo spremenile v prah, ki ga bo voda odplavila v morje.

Kako in iz česa nastane jantar

V starem veku je poznalo človeštvo o njem najrazličnejše, tudi pustolovske teorije

Grška mitologija pripoveduje o sestrah nesrečnega Phaetona, Heladah, ki so usodo svojega brata tako bridko objokovale, da so jih usmiljeni bogovi spremeni v drevesa, njihove solze pa v jantar. Phaeton si je od boga sonca Heliosa za en dan izposodil sončni voz, pa ni znal kočijažiti. Voz je iztiril in od njegovih plamenov sta se vnela nebo in zemlja. Tedaj je Zeus Phaetona ubil s strelo in ga vrgel v Eridanos. Legenda o Phaetonu in njegovih sestrah je najstarejši mitološki vir o jantaru, tisti čudoviti snovi, iz katere izdelujejo najrazličnejše okraske in ženski nakit, pa tudi ustnike in posamezne dele pip.

Če naj verjamemo ustnemu izročilu, so se Fenicani po morju napotili po svetu ter prispeli v Britanijo in Thule (Danska), od koder so razen kositra prinesli tudi jantar. Pa ne samo po morju, marveč tudi po suhem je prišel jantar iz Severozahodne Evrope, kjer so že več sto let njegova najbogatejša ležišča. Kakor imenuje cesto ob Donavi »Nibelunška cesta«, tako pravijo cesti, speljani od severa proti jugu čez najvišje alpske prelaze »Jantar-ska cesta«. Plinij poroča, da so stari Rimi imenovali jantar zaradi njegove žarečemu soncu podobne barve elektron, Rimljani pa succinum (iz succus = sok). S tem so namignili na nastanek jantara iz soka (smole) neznanih, že zdavnaj izginulih dreves. To domnevo so pozneje potrdile tudi znanstvene raziskave in legenda o solzah Helad je dobila globok pomen.

V starem veku je poznalo človeštvo o nastanku jantara najrazličnejše, tudi pustolovske teorije. Aristotel poroča, da so v takratnih časih smatrali jantar za seme orjaških smolov. Demosten govori o strditvi risjega seča, Alciat in Cardan pa trdita, da je bilo jantara zlasti mnogo na severnoevropski obali. Po njunem mnenju naj bi šlo za strjeno blato kitov in morskih psov. Okrog leta 640 pred našim štetjem je sloveči Thales Miletski ugotovil, da jantara, če ga drgnemo, privlači lažja telesa, in zato mu je pripisoval dušo.

Tri sto let pozneje se je sodobnik Aleksandra Velikega sloveči Pytheas iz Massilia (Marseille) napotil v »jantarske dežele«. Prispel je v Britanijo in Thule, od koder je prinesel mnogo jantara, med drugim tudi kose, v katerih so bile muhe, hrošči in mravlje. Polagoma je to znanstvenike napotilo na pravo sled, da so pojasnili nastanek jantara. Pytheas poroča, da je našel jantara na nekem otoku, ki ga imenuje »Glassaria« (ta beseda izvira nedvomno iz Glessuma, kakor imenujejo v Severni Nemčiji in Skandinaviji jantar, in iz nje je pozneje nastala nemška beseda Glas). Na obalah tega otoka naj bi morje naplavljal mnogo jantara.

Takrat so jantar uporabljali ne samo za okraske, zlasti za ogrlice, ki naj bi ljudi varovale mnogih boleznih, marveč tudi za izdelovanje posod, če je šlo za večje kose. V počastitev Nerona so v Rimu v eni noči sežgali mnogo jantara, ki ga je prinesla čez Brenner cela armada sužnjev. Rimska državna blagajna je utrpela s tem veliko škodo. S skrivnostjo jantara so se dolga stoletja ukvarjali raziskovalci in znanstveniki. Pojasnjevali so skrivnost za skrivnostjo, dokler niso vseh pojasnili po naravni

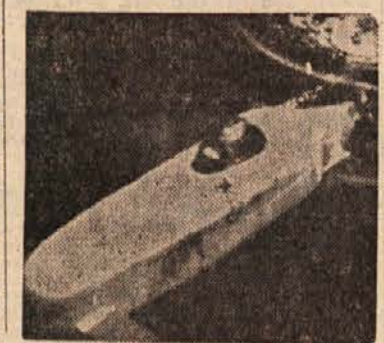
poti. Eden največjih raziskovalcev jantara Göppert je končno popolnoma pojasnil, kako jantar nastane.

Ker nahajamo v jantaru razen muh, hroščev, mravelj, pajkov in majhnih škorpionov tudi koščke lesa in razna semena, je Göppert spoznal, da gre za drevesno smolo, ki se v dolgih stotletjih strdi. Ta smola izvira od drevesa, podobnega naši hojli. Ponekod je morje zalilo cele gozdove takih dreves. Smola se je v morski vodi strdila in morje je v obliki bleščic koščkov s školjkami in morskimi rastlinami naplavilo. — Posebno mnogo jantara je na področju Lübecka, Königsberga in Gdanska, od koder ga izvažajo po vsem svetu.

Toda človek je zmeraj nezadovoljen. Ne zadostuje mu, da so pred mnogimi milijoni let rasla drevesa s smolo, iz katere je nastajal jantar. Kemiki so kmalu začeli razmišljati, kako bi jantar umetno izdelovali. Ni dolgo trajalo, da so dognali, da jantar ni nič drugega, kakor sestavina ogljika, vodika in kisika. In že so ga začeli umetno izdelovati v retortah. Kemična formula za umetni jantar je C¹⁰ H⁸ O. Toda kemičnega izdelka glede lepote in trdnosti se zdavnaj ne moremo primerjati z naravnim jantarem.

Podmornica za enega človeka

V Kaliforniji preizkušajo novo podmornico za enega samega človeka. »Zepna« podmornica ima

pedale. Človek sedi v njej popolnoma zaprt pod prozornim predorom z masko na obrazu, da lahko diha. Zrak črpa iz dveh

tankov. Podmornica ima za pogon k pedalom pritrjen električni motorček in prevozi na uro 5 milj. Če vključi električni motor, se poveča njena hitrost na 7,5 milj.

Anekdote

NEVERJETNO

Po zmagi nad Mount Everestom so ljudje v Parizu pripovedovali tole zgodbo: »Ko sta Hillary in Tensing po silnih naporih naposled priplezala na vrh, sta v veliko presenečenje zagledala tam čepečega in razmišljajočega joga. Njegovo presenečenje ni bilo nič manjše od njunega in ves začuden je vzkliknil: »Pa mi vendar ne mislita dopovedovati, da sta sem gor priplezala!«

KAJ PREPROSTO

Za vskladičenje torpednih vžigalnikov je dalo poveljstvo angleške mornarice tole navodilo: »Iz tehničnih razlogov je potrebno, da so vžigalniki v skladišču z gornjim delom obrnjeni navzdol, s spodnjim pa navzgor. Da ne bo nobenega dvoma, kateri del je zgornji, kateri pa je spodnji, je na spodnjem zmeraj napisano: zgoraj.«

FILMSKA INDUSTRIJA

V nekaterih deželah je zašla filmska industrija zadnja leta v hudo krizo. Tudi v Ameriki filmski mogotci ne spravljajo več tako mastnih dobičkov, kakor so jih še pred nekaj leti. Znani ameriški komik Fred Allen je na nekem banketu v New Yorku rekell: »Manjkajoče zaupanje v filmsko industrijo se zrcali celo v posebni arhitekturi kinematografov. Imajo namreč mnogo izhodov in samo en vhod.«

DOBER ODGOVOR

Profesor pri izpitu: »Kandidat, denimo, da sta se na neki kliniki hkrati rodila dva dečka. Po neprevidezni pa so ju zamenjali. Kakšen je v tem primeru njun pravni položaj?«

Kandidat malo pomisli in odgovori: »Kaj preprost. Otroka je treba samo zamenjati, pa je spet vse v redu.«

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Kdo je izdal revijo »Nemoguče«, ki je izhajala pri nas pred vojno?

Katero mesto na svetu je prvo doživelo bombardiranje iz zraka?

Kakšna je kemična sestava Sonca, zvezd in meteorjev?

Kaj je farmakognosijski zemljevid?

Odgovori:

Revija »Nemoguče« so izdajali nadrealisti v Beogradu v tridesetih letih našega stoletja. Nadrealisti so bili književna in ideološka skupina v predvojni Jugoslaviji, ki je bila izraz malomeščanske reakcije dela naše inteligence na vladajočo buržoazno ideologijo. Njihova filozofija je bila pravzaprav mešanica bergsonianstva, freudizma (takrat modnih luroznosti filozofskih smeri) in abstraktno formalne dialektike. V književnosti je bil inaholiše nadrealistovski psihizmi avtomatizem kot načelo umetniške ustvarjanja. Po tem načelu naj bi književnik pisal tako, kakor mu misli spontano prihajajo iz podzavesti. Povedal naj bi vse tako, kakor mu pride na misel, da bi bilo kar najbolj preprosto. Treba je poudariti, da se je dal nadrealistov poznejši odnosel ter megalomanski nazorov ter se priključil marksizmu in delavskemu gibanju.

Benetke so bile prvo mesto na svetu, ki je pred sto leti doživelo bombardiranje iz zraka. Ko so Avstrijci obkolili to mesto s kopenskega, so bili ogroženi, da ga njihove topovske krogle niso mogle porušiti. Zaradi velike razdalje ga namreč večinoma sploh niso dosegle. Tedaj so napadalcil organizirali eskadrilo 100 balonov iz papirja narejenih »magnofonijev« in metali na mesto po 15 kg težke bombe. Uspeh je bil nepričakovan. Bombe so v Benetkah porušile vsi hiš, razen tega pa omarjale morale vojskov in civilistov.

Spektralna analiza je pokazala, da je na Soncu 65 kemičnih elementov. Vse te elemente so našli tudi na Zemlji. Nekaj nasa so znanstveniki domnevali, da je Sonce sestavljeno iz plina helija, ki pa so ga 27 let potem, ko so ga odkrili na Soncu, našli tudi na Zemlji. Isto se je zgodilo s koronijem, neznanim plinom, ki so ga odkrili na Soncu, potem pa se je pokazalo, da gre za železo, ki so zaradi visoke temperature spremeni v plin. Zvezda so sestavljene enako kakor Sonce. Tudi v meteorjih so samo elementi, znani na Zemlji. Meteorji so sestavljeni v glavnem iz žilnate železa in niklja. Sploh je vsa snov vesolstva enotna, sestavljena samo iz elementov, ki jih nahajamo tudi na Zemlji.

Farmakognosijski zemljevid je zemljevid, ašoneč na najnovejših podatkih o razširjenosti zdravilnih rastlin. Vse narodne države imajo takšne zemljevide, ker le-ti izpodbujajo sistematično proučevanje kemične sestave in farmakodinamične vrednosti zdravilnih zelišč. V kraji, kjer so zelišča najbolj razširjena, takšna zemljska prido goje in razmnožujejo. Gojitev zdravilnih zelišč je hkrati važna gospodarska panoga.

Mož, ki je motoriziral svet

Fordove tovarne so v minulih 50 letih izdelale 40 milijonov avtomobilov

Eden največjih ameriških finančnih mogotcev Henry Ford je bil pred 50 leti celo v Ameriki še malo znan. Junija 1903 je v Detroitu ustanovil industrijsko podjetje »Ford Motor Company«. Star je bil že 40 let. Preden se je odločil za samostojno delo, je bil glavni inženir Edisonove delniške družbe. Odločil se je za izdelovanje cenениh avtomobilov, ki bi bili dostopni tudi manj premožnim ljudem. Nihče pa takrat

slehernega truda povečal nad sedemstokratno.

Njegove tovarne so začele izdelovati trpežne, solidne in cene avtomobile, ki jih je lahko popravil vsak vaški kovač. To je bila ena njihovih največjih prednosti. Prvi tak avto, model T ali Lizzy, je prišel v prodajo 1. oktobra 1908. Z nekaterimi manjšimi spremembami so izdelovali takšne avtomobile do maja 1927 in izdelali so jih 15 milijonov. Prodrla je njegova misel, da avtomobil ne sme biti dostopen samo bogatim ljudem, marveč tudi manj premožnim kot vsakdanja potreba. Kmalu so morale tudi druge ameriške tovarne bolj ali manj posnemati Forda, ker bi sicer ne mogle vzdržati njegove konkurence.

Velik razmah je doseglo Fordovo industrijsko podjetje leta 1913, ko so začeli v njegovih tovarnah izdelovati avtomobile na tekočem traku. Ta način proizvodnje se je kmalu razširil po vsem svetu. Ford s tem ni dosegel le znatnih prihrankov na delovnem času, marveč je kar čez noč usposobil tudi preproste delavce, da so lahko opravljali visokokvalificirana dela. Leta 1927 so Fordove tovarne zamenjale prvotni model T z modelom A. Leta 1932 je sledil novemu modelu tretji, V-8, prvi osemcilindrski avtomobil, namenjen množični proizvodnji. Do letošnjega leta je narasla proizvodnja avtomobilov v Fordovih tovarnah že na 40 milijonov.

Henry Ford je umrl leta 1947, ko mu je bilo 83 let. Že leta 1919 je prepustil vodstvo družbe svojemu sinu Edselu. Ko je Edsel leta 1943 umrl, je Henry znova prevzel predsedstvo, ki ga je leta 1945 prepustil svojemu nečaku Henryju Fordu. Takrat, ko je prvič odločil vodstvo podjetja, je bila ustanovljena tudi Fordova delniška družba za tuje dežele. Kmalu se je Fordova organizacija razširila po vsem svetu. V nekaterih deželah, kakor v Nemčiji, Franciji in Angliji, je Ford ustanovil samostojne montažne delavnice in tudi tovarne. Tako je v 50 letih dosegel Ford svoj cilj. Zdaj je svet motoriziran.

Henry Ford

ni verjel, da bo ta cilj dosegel. In res je prvotno Fordovo podjetje »Detroit Automobile Company« že čez poldruge leto napovedalo konkurz. Delniška glavnica novega podjetja je znašala 150.000 dolarjev in od tega so delničarji vplačali 28.000. Ford je imel četrtino delnic. Delničarjev je bilo samo sedem in pozneje so bili znani po največjih dividendah. Henry Ford je od drugega delničarja Malcolmsona že čez tri leta kupil delnice za 105.568.858 dolarjev. Leta 1903 pa so vrgle te delnice komaj 14.000 dolarjev. Tako je Ford svoje premoženje brez

Penicilin proti srčni infekciji

Penicilin je prinesel stotisočim ljudem nove nade. Posebno mnogo so po pravici pričakovali od njega ljudje, ki jih muči zelo nevarna bolezen endocarditis ali srčna infekcija in vnetje. Doslej je bilo število smrtnih primerov

za to boleznijo zelo veliko. Samo v Londonu je v sedmih mesecih pobrala 5000 ljudi. Dokler niso odkrili penicilina, je bila verjetnost ozdravljenja te bolezni 1:100. Tajniki klinike za penicilinske raziskave in profesor medicine na londonski univerzi prof. Christi pa pravi, da je s penicilinom tudi ta bolezen ozdravljiva.

Žarnica, ki ubija mrčes

Neka angleška tovarna električnih žarnic je izdelala novo vrsto žarnice, ki ubija mrčes in žuželke s plini in ki je vzbudila pozornost. Žarnico lahko uporabljajo na poljubnem zemljišču blizu električnih vodov. Za vsako žarnico potrebujejo še 15 tablet neke kemikalije, s katero napolnijo luknjice ob grlu žarnice. S tabletami opremljeno žarnico pritrjujejo na poljubno navpično stojalo.

Vrzižgani žarnice se 10 do 12 ur nabira plin, ki se razširi na 40 m³. Za muhe, ose, komarje in molje zadostuje, da gori žarnica 60 do 90 minut, pa so vsi pokončani. Za druge vrste žuželk pa so potrebne približno tri ure. Plin iz žarnice učinkuje 10 do 30 dni.

Izpopolnjevanje! (»ABZ«)

SPORT IN TELESNA VZGOJA

**DRŽAVNO PRVENSTVO
V KEGLJANJU**

**SLOVENC
NAJBOLJSI**

**MED MOSTVI DRŽAVNI
PRVAK KK JESENICE,
MED POSAMEZNIKI PA
MARTELANC (KRANJ)**

Maribor, 26. okt. — Sneli je bilo na štirimestnem kegljišču »Konstruktora« in na dvosteznem kegljišču »Slanec« zaključeno državno prvenstvo moških ekip in posameznikov v narodnem slogu.

Slovenci so letos že drugič po vrsti potrdili svoj sloves. Sicer se lanski prvak Klavdijar (Celje) ni ponovno uveljavil, presenetili pa so tokrat Jeseničani, ki so osvojili državno prvenstvo. Med mostvi je z odlično zmago pokazalo, da je v resnici najboljši v Sloveniji pa tudi državi. Največ zasluga imajo Kelih, Koselj, Lajoze Rebolj in Špec. Presenetljiv uspeh je tudi doseženo četrto mesto ljubljanske Ilirije, medtem ko sta se uvrstila med prvih deset mostov še ljubljanski Zeleničar in celjski Klavdijar.

Velik uspeh med posamezniki je dosegel Lado Martelanc, ki je tako postal že dvakrat državni prvak (pred nekaj meseci v mednarodnem, sedaj pa še v narodnem slogu). Osvojitev državnega prvenstva je za njega dokaz, da je zavesten in borben športnik, še posebej, če pomislimo, da si je moral ta naslov precej trdo priboriti.

Med prvih dvajset posameznikov se je uvrstilo skupno 10 slovenskih tekmovalcev. In sicer: Martelanc (Triglav), Likovnik, Novak, Dominik, Mihalčič, Živko, Rebolj, Karadžole in Koselj. Končni vrstni red je na tale:

Moštvi: 1. Jesenice 1486 kegljev, 2. Snažbarci (Zgb) 1427, 3. Zagreb 1391, 4. Ilirija (Lj) 1375, 5. Tekstilac (Varaždin) 1370, 6. Zeleničar (Lj) 1360, 7. Medvedgrad (Zgb) 1357, 8. Grančičar (Djurđevac) 1335, 9. Klavdijar (Celje) 1331, 10. BSK (Bečej) 1339 itd.

Posamezniki: 1. Martelanc (Kranj) 421, 2. Putinaec (Zgb) 411, 3. Samić (Zgb) 411, 4. Denic (Partiz. Bgd) 411, 5. Smoljanovič (Zgb) 410, 6. Trnplj (Kladivar) 410, 7. Likovnik (Zel.) 398, 8. Novak (Ruše) 406, 9. Bohanec (Zgb) 405, 10. Borovec (Zgb) 404 itd.

Letošnji zmagovalec Francez René Roothoft

SESTANEK NOVOIZVOLJENEGA UPRAVNEGA ODBORA NZJ

NOVI PREDSEDNIK — BRANKO PEŠIČ

Izvolili so tudi člane komisij NZJ

Beograd, 26. okt. — Včeraj je bil v Beogradu prvi sestanek upravnega odbora, ki je bil izvoljen na nedavni izredni skupščini v Zagrebu. Na dnevnem redu sestanka so bile volitve novega predsedstva in članov komisij ter vprašanje izvajanja sklopov izredne skupščine. Sestanka se je izmed 22 članov udeležilo samo 12.

Člani upravnega odbora so za predsednika NZJ soglasno izvolili tovariša Branko Pešiča, za prvega podpredsednika Ranogajca, za drugega Lavriča in za tretjega Korobara. Prav tako so soglasno izvolili za tajnika Milorada Lišanića, za blaginjaka pa Čamerića.

V večini novozvoljenih komisij NZJ so ostali isti člani, samo nekatere so dopolnili z novimi člani upravnega odbora.

Predsednik petčlanske tekmovalne komisije je Lišanin, predsednik devetčlanske komisije za napredke nogometa je ing. Arsenjevič, mednarodna komisija petih članov bo delala pod predstvom dr. Andrejeviča, šestčlanske

**ZAKLJUČENO JE IV. MEDNARODNO PRVENSTVO
JUGOSLAVIJE V NAMIZNEM TENISU**

Roothoft letošnji zmagovalec

V finalnem dvoboju je premagal Harangoza s 3:1 — Wertlova (Avstrija) najboljša med članicami

Beograd, 26. okt. — Sneli je bilo po tridevnetih borbah zaključeno IV. mednarodno namiznoteniško prvenstvo Jugoslavije. V igri moških posamezno so najprej odigrali dva polfinalna dvoboja, potem pa so gledalci imeli priložnost videti najboljša igralca v borbi za naslov zmagovalca tega tradicionalnega tekmovanja.

HARANGOZO PRVI FINALIST

V prvem polfinalnem dvoboju je Harangozo premagal francoskega prvaka Amourettija s 3:1. Amourettij na tem prvenstvu ni doživel, da je resnično najboljši francoski igralec.

GABRIČ NI USPEL

Po bleščeti igri mladega Gabriča v prvih dveh dneh prvenstva, kakor tudi na dvoboju s Francijo in Nemčijo, so mnogi upali, da bo te uspehe okronal z vstopom v finale. Toda najboljši francoski igralec Roothoft je res opravil svojo slavo.

Prvi set je minil brez večjih borb. Drugi set je bil zelo razburljiv. Po vrsti izenačen je Roothoft prešel v vodstvo s 17:14. Gabrič je postal nervozen, kar je Francozu prineslo dovolj točk, da je ta set dobil.

V naslednjem setu je bila borba spet izenačena. Zadnji, četrti set je bil najdramatičnejši. Do zadnje točke ni bilo jasno, ali se bo Gabrič poročilo izenačiti stanje v setih. Po mnogih izenačenjih je bilo vprašanje, kdo bo prvi izgubil živce in se odločil za ofenzivo. To je v najkritičnejšem dogodku (Roothoft je imel set — match žogo) storil Gabrič. Zadel je mrežo in tako izgubil igro.

**PONOVITEV DVOBOJA
JUGOSLAVIJA — FRANCIJA**

V finalu mednarodnega prvenstva Jugoslavije sta se pomerila naš državni prvak Vilim Harangozo in francoski zmagovalec Roothoft. V petek, na dvoboju Jugoslavija — Francija je Roothoft zmagal s 3:0, zdaj pa smo pričakovali, da se bo Harangozo odločil za poraz. Vendar je Roothoft spet slavil zmago s 3:1.

V prvem setu je imel Roothoft majhno prednost. V naslednjem setu je malo manjkalo, pa bi zastavica na turnirski uri padla. Harangozo je 18 minut spim-pal. Toda njegov nasprotnik je bil tudi tokrat boljši. Tretji set je dobil naš prvak po hudi borbi z 22:20. V četrtim setu pa je Roothoft zmagal z 21:19 in osvojil letošnji naslov mednarodnega prvaka Jugoslavije.

**WERTLOVA NAJBOLJŠA
V KONKURENCI ZENSK**

V finalu žensk posamezno sta se borili dve Avstrijki: bivša svetovna prvakinja Trude Prizit in četira na evropski rang lestvici Linda Wertlova. Zmagala je Wertlova s 3:2.

**DREVI V DOMU SINDIKATOV
NEMČIJA : SLOVENIJA**

Drevi ob 19. uri bo v Domu sindikatov v Ljubljani namiznoteniški dvoboj moških in ženskih ekip Nemčije in Slovenije.

PLANINCI, POZORI!

Aljažev dom v Vratih je od 18. oktobra zaprt. Dom bo pozimi zaslon oskrbovan je ob nedeljah in praznikih. — PD Dovyje-Mojstrana.

NOGOMETNI KOMENTAR

Na vidiku so ostre borbe

Nedejski rezultati so bili na las takšni, kakor si jih je želel iskren ljubitelj nogometa, ki mu ni važno, kdo bo prvak, marveč želi le gledati ostro in napeto borbo. Kajti po tekmah IX. kola je razlika v točkah med moštvi v spodnjem in zgornjem delu lestvice tako minimalna, da vrstnega reda do konca jesenskega prvenstva ni mož napovedati brez hudih težav.

Hajduk je imel izredno priliko, da bi si domnjal zagotovil jesensko prvenstvo Partizan mu je računsko pokvaril. Tako pa se borba šele razplamenjela in bili bo bodo do zadnjega kola. Seveda, kolikor ne bo velikih presenečenj.

Se težavnejši je položaj v spodnjem delu lestvice. Medtem ko sta Spartak in Proleter zasedla zlato srebrino in stala lahko nekaj kot mirna, pa se morajo ostali klubi oporogore boriti, da bi se čimbolj oddaljili od

nevarnega področja ispanjaja. Zlati so vsi v istem položaju: štiri moštva imajo po pet točk, pa tudi Sarajevo, BSK in Vardar niso dale od roba nevarnega področja. . .

**PROLETER IN SPARTAK
NAJBOLJ GROBA**

Često govorimo, da večina naših moštev igra preveč mehko, brez ostrine in borbenosti. Res je, da ne smemo prespejati meje dovoljene ostrine. V nedeljo sta dve moštvi, zlasti pri koncu tekme, to mejo prespejili. Tako sta se Proleter in Spartak postavila na čelo najbolj grobih klubov v tem tednu, ali bolje — edino grobih klubov. Sodnik je izključil Bestvino in v osemih minutah prisodil 12 faulov. Nobenemu izmed teh moštev ni to v čast.

Spartak bo izgubil simpatije, če bo iz tehnično dovršene igre prišel v drugo skrajnost, v grobot. Proleter je z odličnim startom razveselil ne samo svoje navijače, marveč tudi vse resnične ljubitelje nogometa. Njegova priljubljenost se bo zmanjšala, če bo do njegovih igralcev ponovili grobosti iz pretekle nedelje.

**MILOVANOV MOJSTER
ENAJSTMETROV**

V preteklem kolu so sodniki prisdili šest enajstmetrov. To je največji rekord za prvenstveno tekmo. Toda strelci se niso proslavili, realizirali so samo tri enajstmetrove.

Milovanov je postal prvi mojster za streljanje enajstmetrov. Sveveda se je tudi vadil. Gotov je, da bo dosegel gol, strelja pa zelo močno. Če bi se tudi gledovalci na Milovanovu enajstmetrovka ne bi bila strahila. Vsi bi bili zadovoljni, razen vratarja. . .

DOBRI SODNIKI

Za IX. kolo je značilno, da so skoro na vseh tekmah prikazali dober norobot. To velja zlasti za drugi polčas, kot na primer na tekmi Partizan — Hajduk. Značilno je tudi, da so sodniki povprečno dobro opravili svoje naloge. Najboljši je bil Podupski, medtem ko je Machiedo slabo sodil.

V primeri s prejšnjimi koli je bil obisk na tekmah večji. Dosežen je bil

rekord iz prvega kola: tekmo je gledalo 90.000 gledalcev. Največ jih je bilo v Beogradu, 40.000, najmanj pa v Zagrebu in Osijeku, po pet tisoč. Dosežena sta bila dva zanimiva rekorda: Benko in Papec sta po trikrat zatresla nasprotnikovo mrežo.

V nedeljo bodo igrali polfinala za »Pokala maršala Tita« in tri prvostenske tekme: Vojvodina — Proleter, Odrad — Sarajevo in Rabotnički — Partizan. Ostalo tekme X. kola bodo igrali 11. novembra, po tekmi Jugoslavija — Izrael.

**Privredni
PREGLED**

Današnja številka vsebuje:

TRŽAŠKO VPRAŠANJE V LUČI EKONOMIKE
KONVERTIBILNOST VALUT
DVAKRAT VEČJA SEČNJA LESA OD PRIRASTA
MELIORACIJA - NAJVAŽNEJŠI PROBLEM KMETIJSTVA
TRGOVINSKI PROTOKOL S ŠVEDSKO
NA CESTAH SANDŽAKA — REPORTAŽA
PROBLEMI OBRNTNOSTVA — NIŽJE CENE, TODA VEČJI ZASLUZEK

Poleg tega prinaša »PRIVREDNI PREGLED« vesti, karikaturu, pregled cen na domačem in tuzemskih tržiščih, pregled tečajev na deviznih obračunskih mestih itd.

»PRIVREDNI PREGLED« izhaja vsak ponedeljek in petek in se lahko dobi za ceno 20 din pri vseh prodajalcih časopisov.

**Zaključni atletski miting
Branika**

Maribor, 25. oktobra. Današnjega zaključnega atletskega mitinga Branika se je udeležilo le 32 članov. Rezultati so bili povprečne vrednosti. Oddikovala se je le Koroševa, ki je v metu kroglice dosegla 10,12 m, kar je najboljši rezultat v Mariboru.

Ostali rezultati — ženske: disk: Korošec 23,24, 100 m: Knez 14,0, 80 m ovir: Podgoršek 14,4, višina: Podgoršek 137, moški: višina: Dvoršak 165, 800 m: Litnik (mladinec) 2:12,2, daljina: Osterman 5,95.

S tečaja gorških reševalcev

Od 20. do 23. oktobra so ljubljanski reševalci priredili na Korošici letni reševalni tečaj. Poleg stalnih reševalcev so se tečaja udeležili tudi nekateri mlajši alpinisti iz Ljubljane in Celja.

Reševalci so preizkusili najmodernejšo Marinerjevo reševalno pripravo. Izvedli so nekaj poživalskih reševanj, med drugim tudi prek 100 m visoke stene Vršičev. Udeleženci tečaja so pri teh valah pokazali mnogo znanja in iznajdljivosti.

Marinerjeva reševalna naprava omogoča reševanje tudi iz najtežje dostopnih sten in ima to prednost, da je mogoče ponesrečenca spustiti tudi več 100 m daleč na eni sami jekleni vrvi. Reševalci iz Ljub-

ljane bodo svoje znanje izpolnjevali pozimi v stenah Turnca in Iškega Vinjargaja. Prihodnje leto pa bodo izvedli veliki reševalni poizkus v eni izmed značilnih sten Julijskih ali Savinjskih Alp.

tak^nih, papirnatih ne bomo doživeli, mi niso po volji. Remarque, Jack London? Lahko. Spominja nekako tudi na nas, govori o težavah, o ljudeh, ki jih znajo prebroditi. Narodne pesmi? Tudi te lahko. Vzamem Lenina.

V našem političnem življenju so se pojavili tudi pionirji. Eno izmed izpraznenih ali zaplenjenih trgovin je »konfiscirala« pionirska četa, sami dečki in deklice, stari kakih deset let. V narodnoosvobodilni borbi sodelujejo na svoj način, imajo tudi zahteve.

S svojimi zahtevami so se pojavili nekega dne kot delegacija tudi v Komandi mesta. V njej je od jutra do večera in tudi ponoči komandant opravil najraznovrstnejše posle: meščanom in kmetom je izdajal nakazila za najraličnejše stvari, vojski nakaznice, kar naprej je pričal v telefon ter izpolnjeval ukaze Staba in svoje lastne.

Impozantna osebnost, v povsem črni obleki iz sandžaškega sukna, močnega obraza, las, obrvi in oči pa črnih ko sukno. Povrhu še brom na eno nogo, ne upogiblje se mu v kolenu. Hoditi mora počasi, v nekakšnem svečanem ritmu. Bogdan Novović. Dobri Bogdan, O njegovi nogi, bolni že iz detinstva, tako lahko pšem zaradi njegovih in naših šal v Beogradu po tesnih sobah: »kam bi š to svojo nogo?«, »umakni no to svojo nogo.«

K njemu so prišli pionirji — z naslado in počasi nam je Bogdan pripovedoval — obstali so pri vratih, držeč ročice nekako zadržani. Bogdan je stopil k njim, počasi, od mize do vrat — to je trajalo najbrž dokaj dolgo in bilo je dostojanstveno. Zelo resno in namrpadeno jih je vprašal, ali kade. Dekletca so se zahetela, fantiči pa so resno odklonili ponudene cigarete. Potem jim je, ne

Bralci nam pišejo

Cemu predpisi o zaposlitvi oseb, zaščitenih po zakonu o vojaških vojnih invalidih?

Za Celjo ni posebno laskavo, da v mestu ni mogoče zaposliti oseb, ki so zaščiteni po Zakonu o vojaških vojnih invalidih. Mislite, da to ni res in da to ni mogoče, pa je res in žal tudi mogoče, in sicer takole: Posredovalnica za delo, ki postopa v teh primerih vedno pravilno, je nakazala vojni vdovi iz gostinske stroke delo v restavraciji »Bell vole«. Vojna vdova iz NOV, po poklicu natakarka, se je z napolnico za zaposlitev zglasila pri upravni, ki jo je po odklonila s pripombo, da restavracija ni socialna ustanova.

Drugi primer je še prav poseben in je prav, da ga spoznajo vsi Celjani: Fabrika duvana Sarajevo je ustanovila v Celju svoje skladišče in prodajo tobačnih izdelkov. Vse ostale prodajalne tobačnih izdelkov v Celju vodijo osebe, ki so zaščiteni po Zakonu o vojaških vojnih invalidih. Zaradi tega se je Okrajni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov v Celju obrnil na Fabriko duvana v Sarajevo s prošnjo, naj nastavi v svoji prodajalni vojnega invalida ali vojno vdovo in da lahko med vob prosticel sama izbere primarno osebo, Fabrika duvana je to odklonila s pristavitvom: mi čemo evakvati kuo i do sada po pitanju upešena novog osebja raditi u sporazumu sa tamošnjim Narodnim vlastima i 9i-rovom za posredovanje rada i u službu preuzeti lice, koje nama bude odgovaralo!

Okrajnemu odboru Zveze VVI je znano, da je Fabrika duvana zaposlila v svoji prodajalni osebo mimo posredovalnice za delo in je to osebo plačovala še eno leto prej, preden je odprla prodajalno. Posredovalnica za delo pa je nakazala to mesto vojaškemu vojnemu invalidu. Ako je pa kdo drug dal pristane na tako zaposlitev, Okrajnemu odboru ZVVI ni znano. Okrajni odbor ZVVI in še mnogo Celjanov ve, da je o oseb, ki je bila nastavljena v sarajeovski prodajalni tobaka, prinesel mariborski dnevnik »Večer« dne 20. junija 1953 sledečo notico:

»Tovariš urednik, to Ti je menda še mano, da so nekateri Celjani ob gostovanju avstrijskih športnikov kar tekmovali, kdo bo bolje obvladal nemščino, pa naj si bo v pesmi ali v šlagerjih.

Nekateri so se razburjali, pa kdo bi se za to zmenil... Mijo (reprezentirala je tudi naše športnike na banketu v Statenbergu) sem si še posebej zapomnil, saj se je na vsi glas ustila, da bomo se radi vsi govorili nemško...« —ko.

**VAZNI NASLOVI
V LJUBLJANI**

- Jednostavo »Ljudske pravice-Borbe« nočni urednik ima telefonsko št. 23-261
- Reševalna postaja Zaloška 23, tel. 23-444
- Porodnišnica Slajmerjeva 8, tel. 20-215
- Otroška klinika, Ulica Stare pravde 4, tel. 20-975
- Dežurna lekarna Prešernov trg št. 5, tel. 20-115
- Zavod za socialno zavarovanje, Miklošičeva 20 tel. 23-081-083
- Zdravstvena dežurna služba, Miklošičeva 20 tel. 23-081
- DOZ, Miklošičeva 19 tel. 21-776
- Notranja uprava Prešernova tel. 21-100 in 21-200
- Gasilska matica, Kirokov trg, tel. 23-555
- Dežurni tajništva za notranje zadeve Ljubljana-mesto, telefoni 21-100, 21-200, 21-400, 21-700
- Dežurni za prometne nesreče, tel. 20-663

- Putnik, Titova 2/1, tel. 20-472
- Elektrarna Magistrat, tel. 23-121
- Planarna Reoljva 28, tel. 20-555
- Vodovod, Kirokov trg 10, tel. 20-554
- Zeleniška postaja, Trz OF, tel. 20-768
- Avtobusna postaja Masarykova, tel. 23-045
- Jug aerotransport JAT Miklošičeva 12 tel. 20-845
- Hotel »Union«, Miklošičeva 1, tel. 20-570
- Mestni avtotakst Slomska 6, tel. 21-576
- Kurija, Masarykova cesta 15, tel. 20-570
- Večelagodnica NA M.A. Ljubljana:
- Uprava — sekretariat, 23-563
- Komercialni oddelak 23-571
- računovodstvo, 23-059
- centralno skladišče 23-550
- poslov pri »Potti«, 21-066
- posl. pri »Tromostovju«, 23-553
- poslov »Pohišto«, 20-496

- Trg podj. »Unije«, Ljubljana, Wolfova 1/1, direktor 20-043, komerc. 23-364
- Grosistični oddelk za usnje, Trubarjeva 41, 23-281

- Detaljna poslovavnica za usnje »Unije«, Trubarjeva 41, tel. 23-281
- Detaljna poslovavnica za usnje »Koz«, Trubarjeva 16, 23-058
- Grosistični oddelk za obutev, Gradišče 10, 20-517

- Trg podjetje »Volna«, Ljubljana, Naborjeva 3 tel. 20-683
- Prodajalna »Korotan«, Ljubljana, Celovška 71, tel. 23-683

- Slovenija — Impez, trg. agentura za izvoz in uvoz Borchovnova 14/1, tel. 23-915
- Galanterija, trg, grosistično podjetje, Ljubljana: direktor, 23-273
- komercijala, 23-271
- skladišče, 23-275
- računovodstvo, 23-276

- Trg podjetje »Izbira« Ljubljana, Wolfova 1/1: uprava, direktor, 23-521
- komercialni odd 20-323
- skladišče Mestni trg 21, 21-193
- poslovavnica »Perilo«, Miklošičeva 19, 23-122
- »Manon«, Prešernov trg 8, 21-679
- »Moda«, Naborjeva 5, 20-225
- »Okras«, Copova 54, 21-149
- »Vrvarna«, Trubarjeva 81, tel. 20-441

- Agrotehnika — export-import Ljubljana, tel. 20-145
- direktor 21-446
- oddelk za uvoz in prodajo 21-778, 20-547
- oddelk za les 21-053, 23-048
- 20-377
- oddelk za živino, 20-365
- oddelk za tehnično službo, 20-143 (int. 19)
- oddelk za posredovanje in kmetijska podjetja, 21-820
- oddelk za servisno službo, 21-200
- trgovina, Gospodarska c 8 tel. 21-658

- Mestno prometno podjetje »Mprom«, uprava, mehanična delavnica, karosirska delavnica, tapetniška delavnica, ličarska delavnica, vikarizerska delavnica, — tel. 21-299
- Prometno »Ostara« — Prevoz, igračice, — tel. 20-822
- Spedicija — Ljubljana podjetje za tuzemska in mednarodna transporta uprava Titova 53 tel. 21-299
- direktor tel. 20-851
- kovosovna uprava Metelkova št. 4 tel. 21-719
- avtodisponanca tel. 21-690
- avtozagažna Sradlika 1, 23-998

**Oglašuj
v »Ljudski pravici-Borbi«**

Ze v ilegalnem delu in življenju smo se privadili disciplini, ki se razteza malone na vse, kar delamo. Ta vojna disciplina se v tesni sobici, kjer se človek komaj premakne in kjer nas leži na tleh deset, razprostira na najmanjše navade, ki jih je treba predvsem odmeriti po tem, ali tovariše ovirajo ali ne. In laže kakor kdajkoli opazim čudno navado, da ta ali oni sploh ne more tiho govoriti, čeprav vsi berejo, da vsak hip vstane, da se prezgodaj zbudi in vse takšne drobne nepomembne malenkosti. Kaj neki drugi opazi na meni? V tej napeti vsakdanji disciplini, ki postaja molče popolnoma enaka za vse, pa je tudi nekaj privlačnega.

Tudi knjige lahko dobiš, različne, že večkrat prebrane. Čudno, malokatera je privlačna. Kaj je že bilo v Flaubertovem »Novembru«, ki me je nekako nekaj dni vznemirjal? Mar sem jaz nekdo v študentovskem domu sodelovala v razgovoru o tem »Ali bi hotela biti Silvija, Neille ali Olive iz Galsworthyjevega »Temnega cveta«? Se ni dolgo tega, zdi pa se mi, ko da je nekdo drug bral te knjige. V kakšni zvezi je zdaj to z vsem tem življenjem?

V »Vojni in miru«, ki ga vsi radi beremo, zdaj preskakujem strani Natašinega prvega plesa in berem tiste zgoščene Tolstojeve priprave in razmišljanje o bitkah in vojskovodjih, o vojnah, ki sem jih prej samo enkrat skrbno prebrala. Tudi Nolitove izdaje, tiste o bojih, ki jih imamo že zdavnaj za seboj, ki pa jih nikoli

več tako resno, ponudil pripravljene bonbone. Te ponudbe niso odklonili. Potlej se je začel z njimi pomenkovati, enak z enakimi. Na »beni strani ni več bilo prisiljenosti. Pojasnili so mu svojo zahtevo: da bi jim dodeli drva, ker jih v njihovem domu, v prodajalni zebe, od vseh strani pih, po možnosti pa naj bi jim našli tudi kak večji prostor. Delajo čedalje več, ker pa je mraz, zunaj ne morejo delati. Tesno jim je.

Bogdan je ustregel njihovi želji glede drv Sprejem je med otroki globoko odjeknil, to nam je povedal gospodinjin sinko. Tovariši razumejo njihove pravice, mi vsi po uživamo ob njihovem zaupanju v nas Bogdan pa zdaj samega sebe še bolj čeni.

Tudi jaz ga moram bolj čeniti.

»Bogdan,« mi pravim v njihovi pisarni, »daj mi nekaj pol papirja in malo indiga. Pripravljamo se na pot v Srbijo, morda nam bo to spetoma še potrebno.« — »Ali imaš nakaznico?« — »Kako?!« — »Imeti moraš nakazilo od Glavnega štaba.« — »Kako?! Od Djija, meni, zate?«

Mislim, da se šali. Ne, ne da mi, ne šali se. Čuj, Bogdan... in malo manjka, da ga ne začnem sentimentalno spominjati na najino tovarišijo v Beogradu, da mi je dajal sobo za partijske sestanke, da sva najboljša tovariša, da je na dan bombardiranja... Saj tega tudi ne zanika, toda nakazilo moram imeti napisano. Dobiti moram nakazilo, drugače mi papirja ne da. Tako mora biti. Vse se je spremenilo.

Toda vseeno, domislek mi je šinil v glavo. Ko pride v sobo, mu postrežemo s kavo, ki je je, mimogrede rečeno, sam spravlil nekaj za nas, ker ve, da smo je željni. Tedaj pa ga vprašam, ali ima nakazilo, čeprav bi si premislil in nam kave ne dal... Smejali se bomo.

DANES IN JUTRI

Sveže morske ribe danes v ribarnici. Umrli so v Ljubljani Eržen Franko, upokojenec. Pogreb bo v sredo ob 13 na Zalah.

GLEDALIŠČA

DRAMA - LJUBLJANA. Torek, sreda, četrtki: Zaprti. (Opomba: Predstava »Zlahtni mešani« v sredo za abonente reda D odpade.)

OPERA

Torek, 27. oktobra ob 19.30: Massenet: Werther. Premiera. Izvenc. Gostovanje Rudolfa Francela in dirigenta Lovra Matačića.

Massenetova lirčna opera »Werther«, napisana na besedilo po Goethejevemu romanu, je poleg »Manon« najboljšje njegovo delo, ki ga je tudi naša Opera že večkrat z uspehom uprizorila. Letošnje novo uprizoritev pripravila dirigenta Lovro Matačić k. g. in Rado Simoniti, zredil je Edvard Rebolj, inscenator ing. arh. Ernest Franz, zborovodja Jože Hanc, osnutki za kostume pa so delo Mije Jarčeve. Pri premieri bodo peli glavne vloge: Werther-R. Franci k. g., Loti-C. Součková, Zofija-M. Patilčeva, Albert-S. Smerčič in oče-L. Korosec. Pri poznejših predstavah bo pela Loto Še S. Drakslerjeva in Wertherja M. Brajnik.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Torek, 27. oktobra ob 16: V. Ovirik: »Ko bi padli oživali«. Red Torex. Vstopnice so tudi v prodaji. - Gostuje Stane Sever, član ljubljanske Drame. - Ob 20: V. Ovirik: »Ko bi padli oživali«. Abonma TSS L. Gostuje Stane Sever, član ljubljanske Drame.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Ročne lutke Resljeva cesta 28. Torek, 27. oktobra ob 15: Gostovanje v Ornučah. Sreda, 28. oktobra ob 13 in 19: Gostovanje v Moravčah.

KINO

KINO »UNION«: Švedski film »Plesala je eno samo poletje«. Tednik: Predstava ob 16, 18 in 20. uri. KINO »KOMUNA«: Ameriški film »Krvna osveta«. Tednik: Predstava ob 16, 18 in 20. uri. KINO »SLOGA«: Francoski film »Sola na prostem«. Brez tednika. Predstava ob 16, 18 in 20. uri. KINO »SOČA«: Ameriški barvni film »Plavajoče gledališče«. Tednik: Predstava ob 16, 18 in 20. uri. Predprodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 10-11 ter od 15. ure dalje. KINO »SISKA«: Francoski film »Varujte se plavalank«. Tednik: Predstava ob 16, 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje. KINO »TRIGLAV«: Angleški film »Begunec«. Brez tednika. Predstava

ob 18 in 20 uri. Prodaja vstopnic od 17 dalje. CELJE »UNION«: Angleški film »Trenutek obupa«. CELJE »DOM«: Franc. film »Prava identiteta«. BLEJ: Italijanski film »Jutri bo prepozno«. KAMNIK: Ameriški barvni film »Veliki Caruso«. JESENICE »Radio«: Ameriški film »Sužnja preteklosti«. »Plavž«: Angleški film »Mreža«. KRANJ »Storžič«: Francoski film »Vsi smo morilci«. MURSKA SOBOTA: Ameriški film »Chaplinov festival«.

RADIO

DNEVNI SPORED ZA TOREK, DNE 27. OKTOBRA 1953. Poročila ob 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - vmes ob 6.00-6.10 Jutranja telovadba - 7.00-7.05 Nasveti za naše kmetovalce - 11.00 Solska ura za nižjo stopnjo - Ivo Zor: Koristne sanje male Tanje (ponovitev) - 11.30 Solska ura za višjo stopnjo - a) Jaka Siokan; Med Brkini - b) Zgodila iz gozda - 12.00 Pol ure pri Benjaminu Ipravcu - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Pred volitvami - 13.15 Melodije, ki vam ugašajo - 13.45 Glasbeni razgledi - 14.00 Za prijetno popoldne (zabavna, lahka in pisana glasba) - vmes ob 14.30-14.40 Radijske reklame - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Športni tednik - 16.00 Popoldanski koncert jugoslovanske simfonične glasbe (Bersa, Arnič, Bravničar) - 17.10 Operetna in lahka glasla - 17.45 65. letnica tečaja angleškega jezika - 18.00 Slovenske narodne pesmi v priredbi Franceta Marolta poje bivši APZ pod vodstvom Rada Simonitija - 18.30 Iz bojev naših narodov: Bilo je poletje 1942 v Gonarau - 18.40 Koncert violinista Blaise Calamea in pianista Luctor Ponsaa - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Zabavna glasba in radijske reklame - 20.00 Okno v svet - 20.10 Odlomki iz slovanskih oper - 21.00 Literarno-esejistična oddaja: Starejše slovenske pisateljice - 21.30 Melodije iz filmov - 22.15-23.00 Nočni koncert (Tomc, Janacek) - 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m.

RADIO KOPER

Torek, 27. oktobra: 14.30: Kulturni razgledi - 14.40 Od Drave do Jadrana - pisan šopek slovenskih in dalmatinskih pesmi - 20.00 G. Verdi: »Traviata«, opera v 3. dejanju.

Vremenska napoved

hidrometeorološke službe. Napoved za 27. oktobra: Ohlajno vreme, od časa do časa padavine predvsem v zahodnem delu Slovenije, v vzhodnem delu pa po jutranji megli spremenljivo do pretežno ohlajno vreme. Temperatura ponoči od 6 do 12 stop. C, podnevi od 10 do 15 stopinj C.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA. Torek, 27. okt.: Lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

RADIO MARIBOR

12.00-16.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana, vmes od 13.00-13.15 Oddaja v madžarsčini - 16.00-16.30 Samospeve slovenskih avtorjev poje tenorist Avgust Živko, pri klavirju Janko Setine - 16.30-16.50 Hector Berlioz: Rimski karneval, uvertura - 16.50-16.45 Pregled domačih dogodkov, vremenska napoved in točen čas mariborskih kinematografov - 17.00-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO MARIBOR

PARTIZAN: Italijanski film »Tri prepovedane zgodbe«. UDARNIKI: Ameriški film »Tramvaj Poželenje«. POBREŽJE: Jugoslovanski film »Ciganka«. STUDENCI: Švedski film »Gospodična Julija«.

VESTI Z JESENIC

ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Dežurna zdravniška služba v območju ljudskega občinskega odbora mestne občine Jesenice od 26. okt. do 30. okt. dr. Lučiča Noela, Nova bolnica Plavž. Obiski na domu naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težimi poškodbami in možnimi krvavitvami.

RUDARSKO TOPILNIŠKI BAZEN BOR

sprejme

tri pravnike z daljšo prakso

od katerih mora eden poznati gospodarsko zakonodajo in imeti najmanj 5 let prakse v gospodarskih podjetjih.

Plača po tarifnem pravilniku, in sicer za: prvo mesto 18.000 dinarjev, za drugo 16.400 dinarjev in za tretje 13.000 dinarjev.

Nastop takoj. - Stanovanje za samca zagotovljeno takoj, za poročene pa od 1. novembra dalje.

Ponudbe pošljite personalnemu oddelku Bazena Bor. 4636

PRIČETEK CIKLUSA »NAŠE SOLSTVO«

O mladini, ki se ni vključila v poklice (Kako naj se starši vključijo v proučevanje problemov na otrokov poklic, Kako se mladina v splošno izobraženj šoli pripravi na poklice, Kaj so starši že za to storili).

Predava insp. Ivan Bertonec in dvorani Kluba poslancev MLO (Kresija).

Občinski ljudski odbor Jezersko razpisuje mesto direktorja

gostinskega podjetja »Dom na Jezerskem«

Prednost imajo gostinski strokovnjaki z večletno prakso in znanjem nemškega jezika. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop takoj. Ponudbe z opisom dosejanega dela poslati na naslov: Okrajni ljudski odbor Kranj, tajništvo za gospodarstvo.

KMETIJSKO POSESTVO

»Dr. Mujbegović«

MADRIČA

sprejme

agronoma

ali

kmetijskega tehnika

za vodstvo živinoreje

Reflektanti morajo imeti najmanj 5 let prakse v imenovanj stroki. Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanje zagotovljeno. Pojasnila daje gornji naslov. 4616

RAZGLAS

Na podlagi čl. 2, 4 in 7 Odloka MLO Maribor o prodaji stanovanjskih hiš Splošnega ljudskega premoženja (Uradni list LRS št. 22/53 z dne 8. VII. 1953) ter v zvezi z Uredbo o prodaji stanovanjskih hiš iz Splošnega ljudskega premoženja (Uradni list št. 17 FLRJ od 22. IV. 1953) in Uredbo o dopolnitvi Uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz Splošnega ljudskega premoženja (Uradni list FLRJ št. 31/53 z dne 12. avgusta 1953) razpisuje komisija za prodajo hiš SLP MLO Maribor

javno dražbo

za dan 28. novembra 1953 ob 9. uri v Sindikalni dvorani MLO Maribor, Heroja Staneta št. 1-II za naslednje hiše:

- 1. VI. št. 158, parc. št. 178 k. o. Krčevina, enodružinska hiša v Ribniškem selu št. 3. Izklicna cena 690.000 din.
2. VI. št. 663, parc. št. 517 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša v Koseskega ulici 13. Izklicna cena 850.000 din.
3. VI. št. 1170, parc. št. 595 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša na Cesti zmage št. 51. Izklicna cena 475.000 din.
4. VI. št. 1170, parc. št. 652 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša na Betnavski cesti št. 48. Izklicna cena 480.000 din.
5. VI. št. 833, parc. št. 813 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša v Aljaževi ulici št. 10. Izklicna cena 1.030.000 din.
6. VI. št. 280, parc. št. 167 k. o. Zg. Radvanje, dvodružinska hiša v Zg. Radvanju, Ob ribniku št. 13. Izklicna cena 550.000 din.
7. VI. št. 594, parc. št. 420 k. o. Studenci, enodružinska hiša v Jocovi ulici št. 6. Izklicna cena 150.000 din.
8. VI. št. 871, parc. št. 513 k. o. Pobrežje, dvodružinska hiša v Konšakovi št. 6 (Strazunska). Izklicna cena 350.000 din.
9. VI. št. 65, parc. št. 14 k. o. Koroška vrata, dvodružinska hiša na Koroški cesti 106. Izklicna cena 800.000 din.
10. VI. št. 291, parc. št. 276 k. o. Studenci, enodružinska hiša na Limbuški cesti št. 110. Izklicna cena 620.000 din.
11. VI. št. 1170, parc. št. 375 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša v Popovičevi ulici 3. Izklicna cena 2.010.000 din.
12. VI. št. 164, parc. št. 174 k. o. Krčevina, dvodružinska hiša v Ribniškem selu št. 7. Izklicna cena 720.000 din.
13. VI. št. 444, parc. št. 291/15 k. o. Zg. Radvanje, enodružinska hiša v Grizoldovi ulici št. 12. Izklicna cena 240.000 din.
14. VI. št. 1170, parc. št. 694 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša v Koseskega št. 36. Izklicna cena 1.520.000 din.
15. VI. št. 760, parc. št. 724 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša v Beograjski ulici 41. Izklicna cena 1.330.000 din.
16. VI. št. 1170, parc. št. 450 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša v Aljaževi ulici št. 24. Izklicna cena 1.100.000 din.
17. VI. št. 790, parc. št. 574 k. o. Pobrežje, dvodružinska hiša v Gvajčevi ulici št. 7 (Gubčeva). Izklicna cena 450.000 din.
18. VI. št. 1170, parc. št. 598 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša na Cesti zmage št. 57. Izklicna cena 630.000 din.
19. VI. št. 684, parc. št. 484 k. o. Studenci, dvodružinska hiša v Pušnikovi ulici št. 4. Izklicna cena 930.000 din.

Komisija za odprodajo hiš SLP MLO Maribor razpisuje ob istem času in kraju kot zgoraj

ponovno javno dražbo

za naslednje hiše:

- 1. VI. št. 221, parc. št. 101 k. o. Radvanje, dvodružinska hiša v Engelsovi ulici št. 78. Izklicna cena 938.000 din.
2. VI. št. 621, parc. št. 498 k. o. Magdalena, dvodružinska hiša v Kettejevi ulici 24. Izklicna cena 834.000 din.
3. VI. št. 1043, parc. št. 711 k. o. Pobrežje, dvodružinska hiša v Gajevi ulici št. 13. Izklicna cena 1.031.000 din.
4. VI. št. 482, parc. št. 29 k. o. Sp. Radvanje, dvodružinska hiša v Streliški ulici 16. Izklicna cena 790.000 din.
5. VI. št. 212, parc. št. 194 k. o. Krčevina, enodružinska hiša v Ribniškem selu št. 25. Izklicna cena 530.000 din.
6. VI. št. 338, parc. št. 235 k. o. Grajska vrata, dvodružinska hiša v Trdinovi ulici 3. Izklicna cena 731.000 din.
7. VI. št. 476, parc. št. 342 k. o. Koroška vrata, dvodružinska hiša v Vrbanski ulici 37. Izklicna cena 1.473.000 din.

Kupec je dolžan pred pričetkom dražbe položiti kavcijo v višini 10 % izklicne cene. - Podrobnejša pojasnila in prodajni pogoji so nabiti na oglasni deski MLO Maribor, Heroja Staneta ulica 1. Ostale informacije glede v razglasu navedenih hiš, lahko dobijo zainteresirani pri Mestni upravi nepremičnin, Krekova ulica 24, oddelek za zgradbe in zemljišča.

MLO MARIBOR

Komisija za odprodajo hiš SLP

DELOVNI KOLEKTIV RUDNIKA SVINCA IN TOPILNICE V MEZICI SPOROČA ŽALOSTNO VEST, DA SO SE PRI OBRATNI NESREČI SMRTNO PONESREČILI NAŠI ZASLUŽNI IN POZRTVOVALNI ČLANI

KOLEKTIVA:

STANKO MAKUC ADOLF JURAČ MAKS ŠTUMPFEL

VZGLEDNE TOVARIŠE BOMO SPREMILI NA NJIHOVI ZADNJI POTI V TOREK, DNE 27. OKTOBRA POPOLDNE

SLAVA NJIHOVEMU SPOMINU!

Zatemnitev v GRETLEYJU

Roman o nacističnem vohunstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.

ILUSTRIRAL SABAHADIN BODŽIĆ

»To je zato, ker imajo takšni gostje več denarja kakor pameti. Vsekakor sem s tem Joem govoril, toda on se Olneyja ne spominja. Pravi, da vsako noč govori z mnogimi ljudmi in se seveda spominja vseh rednih in uglednejših gostov. Ne moremo pa pričakovati od njega, da bi se spominjal vsakega gosta. Spomnilo se ga je deklet, ki mu je postreglo s čašo piva in sendvičem. Gledjte, taka je ta reč, gospod Neyland. Slika je dokaj jasna. Olney obišče po tovarniških opravkih Tarlingtona. Tu ni nič skrivnostnega. Zavije k »Trefovi dami« na čašo piva in na prigrizek. Potem je odšel na sestanek z vami. Prišel je do avtobusne postaje na vogalu in tedaj se je odločil, da pojde do naslednje postaje peš. Ubili so ga med obema avtobusnima postajama, kjer smo našli njegovo beležnico. Ubijalci so prišli po eni strani poti naravnost tja - ali se spominjate, da sem vam pravil o ilovici - kajti če hočete koga pregaziti, je tam pravo mesto za takšen posel, ker se bo vsakemu človeku zdelo, da gre za nesrečo. Stavim deset proti eni, da je nekdo istočasno kakor on zapustil »Trefovo damo«, skočil v avto, ga spremljal in pregazil.«

»Ali pa je vedel, da pojde oñdod,« sem dejal počasi, »in ga je čakal v avtomobilu.«

»Tako je,« je pritrdil policijski nadzornik. »Zdaj pa pogledjva, kako se je vse to dogajalo časovno. Tisto deklet pravi, da je bil približno do pol devetih pri »Trefovi dami«, ne spominja pa se, da bi ga bila videla pozneje. Avtobus vozi mimo vogala ob osmih štirideset in tako lahko domnevava, da je ta avtobus zamudil. Naslednji avtobus vozi tik mimo mesta, kjer so Olneyja ubili, nekaj minut čez devet. Šofer tega avtobusa v bližini tistega mesta ni ničesar opazil. Vse je bilo v redu, ko je vozil mimo. Mislim torej, da lahko domnevava, da so Olneyja ubili med četrta na devet, denimo ob devetih. Zdaj bi morala vedeti, kaj je kdo snočil ob tem času delal.«

»Polkovnik Tarlington, na primer,« sem dejal. »On je vedel, kam je Olney namenjen.«

»Polkovnik je zelo ugleden mož, predsednik več organizacij, ni pa tiste vrste človek, od katerega bi lahko zahtevali, naj vam pojasni, kaj je ta ali oni večer počel.«

»Tudi jaz tega od njega ne bi mogel zahtevati, vendar pa bi rad vedel,« sem dejal ostro.

»Bodite brez skrbi. Polkovnik mi je sam povedal, kaj je počel, odkar je zadnjikrat govoril z Olneyjem. Mislim, da pojde v svoj klub - Ustavni klub - pa je moral čakati na zelo važen telefonski pogovor z Londonom, ki ga je imel šele ob tri četrt na devet. Da bi se prepričal, da je res tako,« je pripomnil policijski nadzornik govoreč tiše, »ko da se sramuje samega sebe,« sem to preveril in ugotovil, da je imel polkovnik Tarlington dolg osebni pogovor z ministrstvom za preskrbo, ki se je začel ob tri četrt na devet in ki je trajal do devetih.«

Policijski nadzornik se je nasmehnil:

»To sem storil vam na ljubo, dragi prijatelj, čeprav je bilo to, kar se tiče najinega posla, tratenje časa, ker o polkovniku Tarlingtonu nihče ne bi mogel podvomiti.«

»To popolnoma držl,« sem rekel prijazno. »Ali pa ste kaj storili v zvezi s tistim seznamom, ki sem vam ga dal davi?«

Široka nadzornikova roka je posegla globoko v žep suknjiča.

»Za vas nisem mnogo našel, gospod Neyland, vendar pa sem storil, kar sem mogel. O dogodkih v mestu vem komaj toliko, kolikor ve kdorkoli, ki bi ga srečal na ulici, kajti znano vam je, da nismo gestapovci. Prvič, gospa Jesmond. Stanuje pri »Trefovi dami«, čeprav ni zmeraj tam, ker mnogo potuje. Prispela je iz Južne Francije po zlomu Francije. Ima mnogo denarja. Eden izmed mojih ljudi pa mi je povedal, da so ji mladi oficirji preveč všeč.«

»Vse to mi je znano,« sem rekel. »In še nekaj več. Vem, da je lastnica »Trefove dame«.«

Policijski nadzornik je kar zazijal.

»Mislim, da je ta človeček, Settle...«

»On je le upravnik,« sem dejal. »A njegovo pravo ime ni Settle, marveč Fencrest. Imel sem priložnost, da sem ga prej večkrat srečal. In reči moram, da ni dober človek.«

»Kaj?«

»Za zdaj še ne vem,« sem dejal odkritosrčno. »Na vso to tolpo je treba paziti. Gospa Jesmond se ukvarja s črno borzo, in sicer ne samo zato, da bi dobila več živil in pijače za svoj občestni lokal. Rekel bi, da bodi sama vodi posle, ali pa nalaga vanje denar. Tu je tudi neki tip iz Manchestra, ki se imenuje Timon. Le-ta nedvomno sodeluje z njo. Lahko bi začeli polzvedovati, kako je z njim.«